

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona,
Egy hónapra ..... 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona,
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Havasítás helyén sor egyzet 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesül-
tasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, április 16.

Sikeres ellentámadásunk Galiciában.

Budapest, április 15. (Hivatalos.)

Nyugat-Galiciában Liezkowiczenél, Biala mellett, az oroszoknak egy előretörése április hó tizen-
negyedikén a reggeli órákban megghiusult.

Stryj melletti Vysockowztól két oldalt levő magaslatokon nagyobb orosz erők megtámadták a mi osa-
pataink hadállásait. Heves harc után az ellenséget visszavetettük és ellentámadásban egy fontos magaslatot
elfoglaltunk és megszálltunk. Három tisztet és hatszázhatvanegy főnyi legénységet elfogtunk.

Egyébként a kárpáti arcvonalon csak ágyuharc folyt. Számos szakaszon nyugalom volt.

Délkelet-Galiciában és Bukovinában nem volt semmi esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök
helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikertelenek
a franciák támadásai.

Berlin. (Hivatalos). A nagy fő-
hadiszállás jelenti.

Nyugati hadszíntér:

Maas és Mosel között tegnap
csak egyes helyeken keletkeztek
harok.

Marchevillenél háromszoros si-
kertelen támadás alkalmával súlyos
veszteségeket szenvedtek a franciák.

Essey—flireyi uttól nyugatra egy
kis árokrészért a harc az éjjelbe is
belenyult.

Bois-de-Pretre körül és ezen er-
dőben a franciák támadásai meg-
ghiusultak.

Badonvillertől északkeletre levő
hadállásaink ellen előrenyomult el-
lenséges osztagokat biztosító osa-
pataink visszavetették, miközben
súlyos veszteségeket okoztak nekik.

Hartmannswellerkopftól délre a
franciák öt ízben eredménytelenül
kisérelték meg harcvonalunk áttö-
rését.

Egyébként a Vogezekben csak
tüzérségi harc folyt.

Keleti hadszíntér:

A helyzet változatlan maradt.
Legfőbb hadvezetőség. (Miniszter-
elnökség sajtóosztálya.)

Szeretet a harctéren.

Arad, április 15.

Feltámadás szent estéjén sajátsá-
gos események történtek a kárpáti
harcvonalban. Más és más posta-
számokat viselő tábori lapok, levelek
adnak hírt róla és mintha komman-
dóra, vagy összebeszélésre történt
volna, egymástól messze eső ponto-
kon ismétlődött ez az eset. Pedig
Nikolajevics Miklós nagyherceg alig
adhatta ki jelszóval ezen az estén:
„szeresd az ellenségedet, mert az is
ember.“

Ezen az estén itt is, ott is meg-
lebbentek a fehér lobogók, amelyek
azt jelentik, hogy az ellenségnek va-
lami bizalmas és barátságos közlen-
dője van. A fehér lobogót az orosz
katonák húzták föl, a közlendő, a
melyet átüzentek az volt: „ne mocs-
koljuk be embervérrel az Úr feltáma-
dásának szent napját.“ Nem is érték
be az üzenettel, hanem a maguk
népies szokása szerint, egy kosár
tojást és egy üveg bort küldtek át
ajándékképpen az ellenségnek. Az
ellenség lövészárkaiban pedig nem
maradt visszhang nélkül az orosz
katonák szívbéli érzése; néhol meg-
duplázva viszonzták a husvéti tojá-
sokat, másutt vendégül látták az
orosz katonákat. Mintha tegnap még
nem támadtak volna gyilkos fegyver-
rel egymásra s mintha nem tudták
volna, hogy másnap újra a halálát,
a vesztét fogják egymásnak ke-
resni...

Kicsi, elvesző esemény volt ez ab-
ban a borzalmas vértengerben és em-
berpusztulásban, amely ép a husvét
körül napokban lepte el a Kárpátok
lejtőit. Az egyszerű orosz katonák
tisztá ünnepi érzése elveszett abban
az embertelenségben, abban a hóhé-
rindulatban, amellyel vezérek őket
százezreivel dobtak a pusztulásba,

hogy a legkíméletlenebb életpazarlás
árán tudjanak egy keskeny sávval
előbbre jutni. Kicsi és mégis nem-
csak megható, de jelentőséggel teljes
Akármilyen elkeseredettek a kárpáti
harok, abban nem a katonák
gyűlölete tombol, hanem hátulról
jövő parancsok, a melyeket ma
még nem tudnak elnémitani. Sőt,
mintha Oroszországot is ilyen hátul-
ról jövő kényszerűség kergetné sere-
geinek örült hajszolására: az angol
szövetségesnek cinikus hangja, amely
az oroszról követeli annak a beváltá-
sát, amire a lelkét lekötötte, amire a
diplomáciai alkunál eladta magát. Es
megy tovább a kényszerűség; a dip-
lomáciától a hadtestparancsnoksáig,
a főparancsnokoktól az alvezérekig,
a hadtestek, hadosztályok, dandárok és
zászlóaljok parancsnokáig, egész
odáig, amikor géptegyverek osövei ta-
szítják az orosz rajvonalakat a táma-
dásba.

Mégis, — az orosz katonában meg-
szólt az ember és a megnyilatkozás
az ellentétben is tiszta emberi érze-
sekre talált. Ezeket az érzéseket a kö-
vetkező nap, a következő óra már el-
nyomta, de ki nem pusztította. Bekö-
vetkezett a háborúnak az a pillanata,
a mikor a fegyver, a szurony gon-
dolkodni kezd, igazságtalannak és cél-
talannak találja a vérontást, a melyre
kényszerítik és a melynek áldozatául
szántak.

Hosszu az ut, a mig ez az érzés
eljut odáig, a honnét a parancsok el-
indultak. De az kétségtelen, hogy a
békevágyának kitörülhetetlen megnyi-
latkozása, a mely annál erősebb lehet
az orosz csapatokban, mert a husvét
előestéjén több helyen lobbant föl. És
ha a háborút üzleti célokra kihasz-
náló Amerika még várat magára a

békeközvetítésben, — a kiengesztelő-désnek a háboru közepén, a harcok színterén megindult kis forrásai patakokká, erős folyamokká fognak duzzadni és diadalmaskodni fognak. Talán még előbb, semmint gondoljuk.

Félnek az angolok a sajtó igazságaitól.

(Eltávolították a Dardanellákból a haditudósítókat. — Szünetel az akció.)

Távirati tudósítás.

Berlin—Konstantinápoly, április 15.

Szünetel a Dardanellák ostroma.

Berlin. Konstantinápolyi jelentés szerint az újabb megállapítások kétségtelenné tették, hogy a görög szigeteken csak nagyon jelentéktelen számú szárazföldi csapatokat tettek partra. Katonai körök épp ezért biztosnak tartják, hogy a Dardanellák újabb komoly ostroma egyhamar aligha fog megkezdődni. Nincs kizárva azonban, hogy az ellenséges flotta újabb kísérletet fog tenni arra, hogy áttörje a szorosot védő erődvonalat.

Angolok veszedelme Szueztől.

Genf. A Dardanellák elleni akció szünetelését arra vezetik vissza, hogy az angolokat Szuezcatornánál nagy veszedelem fenyegeti. A török koncentráció lényegesen előrehaladt.

Támadtak az angol hajók?

Berlin. A Reuter ügynökség Tenedosz szigetéről származó jelentése szerinti két angol hadihajó behatolt héttől a Dardanellák bejáratába és körülbelül tíz tengeri mérföldnyi utat tett meg és aztán visszatért a nyílt tengerre. Az erődök folyton tüzeltek, azonban az angol jelentés szerint állítólag nem okoztak kárt a hajókba.

Szemtanu az ostromról.

Konstantinápoly. Az Osmanischer Lloyd haditudósítója jelenti a gallipoli főhadiszállásról:

Április 11. — Ma kora reggel, mintegy két óra hosszat bombázták az angolok Gaza kikötővárost és sikerült a molót megrongálniok. Erős tűzérési harc után az angol hajók jelentős veszteségekkel visszavonultak.

Egy elfogott szikratáviratból tudjuk meg, hogy az angol admirális ma eltávolította Mudrosból az angol, francia és olasz haditudósítókat, míg a semleges államok tudósítói már napok előtt távoztak. Ebből joggal azt következtethetjük, hogy az angolok nem akarják, hogy a való helyzetet lássák a sajtó képviselői.

A ma érkezett angol lapok egyhangulag azt írják, hogy Anglia és Oroszország nincsenek egytértésben a Dardanellák kérdésére vonatkozólag és ezért késleltetik az ostrom akcióit, ezzel szemben hangsúlyozzák, hogy szó sincs arról, hogy az angol erő megtörtött volna.

Repülőink jelentik, hogy Mudros kikötőjében csak három hajó áll: a Kanada, a Soen és a Douai nevű kórházhajók. Ezek nyilván ugyanazok a kórházhajók, amelyek néhány nappal ezelőtt, — kémeink jelentése szerint — az alexandriai öbölben horgonyoztak. A Douai fedélzetre ma reggel kezdtek behajózni a sebesebbeket és a betegeket.

Hindenburg üdvözlése az örményeknek.

Konstantinápoly. Hindenburg tábornagy, mint az Osmanischer Lloyd jelenti, a Bitlisben üléselő örmény gyülekezethez a következő táviratot intézte:

— Szívvel köszönöm a hadseregemnek küldött üdvözlését. Bámulatomat fejezem ki a velünk szövetséges császári ottomán hadsereg kiváló vitészségén. Egyesült erővel sikerülni fog, hogy legyőzzük ellenfeleinket és hogy a gonoszul ránk kényszerített háborút győzelmesen befejezzük.

Angol és francia hazugságok a külön békéről.

(A magyar hírlapíró és a bécsi haditudósító. — Az oroszok és a magyar alföld.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 15.

Az entente sajtója csak nem akar leszokni a hazugságról és hamisításról. Tényeket hazudnak és hamisítanak egymással versenyezve Londonban, Párisban és Pétervárott és a hazugságtudósítóknak egész külön osztálya azzal foglalkozik a háboru kezdete óta, hogy a monarchia és Németország közt ellentéteket költönn világgá és a monarchiát értéktelen, vagy rossz szövetségesnek fesse le. Különösen kiválik ebben a munkában a Morning-Post, amelynek már leleplezték a főhazugját egy Magyarországról kellemetlen gyorsasággal elpárolgott szélhámos zseurnaliszta személyében. Ez a nagyon is kétes gentleman megfelelő számú angol irodok ellenében most már hetek óta következetesen hazudja a Morning-Postban, hogy Magyarország a németek megkerülésével külön békét akar kötni.

Hazugságát újabbán úgy módosította — miután a hetek óta jövendőt külön békekíséret csak nem akart bekövetkezni — hogy hiszen a kormány nem is akar ilyen békét, hanem „nem mindig azok csinálják a békét, akik a háborút fűldezték.” Elmondja azután, hogy „az orosz csapatok nemsokára behatolnak a magyar alföldre” és akkor az egész magyar nemzet egyértelműleg fog felszólalni a kormány és a szövetségi politika ellen.

A Morning-Post képtelen hazugsága azonban érthetetlen módon eljutott a Corriere della Sera hasábjaira is, pedig a milanoi olasz lap egyszer már meggyőződött arról Magyarországra küldött külön tudósítója híradásai útján, hogy nálunk rendíthetetlenül kitart mindenki a háboru mellett és hogy Németország iránt határtalan a bizalom és lelkesedés. Annál mulatságosabb most a londoni hazugság terjesztése, mert jól tudjuk, hogy az oroszok betörése abban áll, hogy óriási erejükkel a Kárpátok sziklatalától három kilométerre megrekedtek és hogy a magyar alföldet a derék kozákok csak hadifoglyként látják meg. Már pedig az alföld és a kozák hadifoglyok találkozására még a Morning-Post számára is kevés indító ok a külön békéhez.

Miután azonban Angliában valóságos mániává lett a hazudozás, akad lap, amely még a Morning-Postot is tullicitálja. A Daily Mail április 5-i számában klasszikus tanura hivatkozik: egy bécsi lap haditudósítójának tollára adja azokat a hazugságokat, amelyeket e nélkül a legnaivabb angol se hinne el. Ez a „bécsi haditudósító” (akinek minden betűjét a londoni szerkesztőségben költötték) egész egyszerűen azt jelenti K. u. k. Kriegspresssequartier keletkezésével, hogy az osztrák-magyar csapatok

helyzete a Kárpátokban rossz, a csapatok élelem és municióhiánnyal küzdenek, rossz a lőporuk és valósággal éheznek. És ezt egy bécsi lap haditudósítója a sajtóhadiszállásról táviratozza! Az angol lap együgyű hazugságrohamban nem is gondol arra, hogy olvasói megkérdézik:

— És az az osztrák-magyar sajtóhadiszállás szó nélkül átengedett volna egy ilyen tartalmu táviratot!

De tud a Daily Mail nagyobbát is hazudni. Ugyanebben a számában külön cikket szentel annak, hogy a monarchia pénzügyi helyzete rendezetlen és emiatt lehetetlenné vált az államadósságok szelvényeinek beváltása. Mindenki tudja — maguk az illetékes angol pénzügyi körök is — hogy a monarchia mindkét állama pontosan eleget tesz kötelezettségeinek, de az angol nép, az egyszerű angol nép szeméhe port kell hinteni és erre jó az ilyen bődületes hazugság is.

Anglia hű szövetségese Franciaország sem akar elmaradni a nemes versenyben. A Matin és a Petit Journal már jól ismert hazugságaihoz most méltóképen csatlakozik Théry Edmondnak az Economiste Européen főszerkesztőjének költeménye a monarchia állapotairól. Théry is a külön békéről hazudik. Azt írja, hogy a bécsi Arbeiterzeitungban olvasta, hogy „a magyar államférfiak Oroszországgal és Szerbiával külön békét akarnak kötni, hogy lehetőleg megmentsék az ország területi épségét.” Mondani sem kell, hogy az Arbeiterzeitungban ilyen cikk soha sem jelent meg és Théry meseter az egészet épúgy fantáziából költötte, amint hogy az Estet a magyar szociáldemokrata párt hivatalos lapjává teszi meg.

Hogy mit akarnak tulajdonképpen elérni az angol és francia hazugok, nagyon is tántorog. Az angolokat és franciákat kevésbé érdekeltetik a monarchia belső viszonyai. Ha elégedetlenséget és nyomorúságot akarnak látni, akkor legjobban odanéznek körül. A hazugságok nem változtatnak ezeken a viszonyokon.

Nyári szabadság helyett pihenőnapok. Budapesti jelentés: Egy esti lap írja: A közhivatalnokok szabadságidejének kérdését a mostani rendkívüli idő tartamára a kormány egységesen kívánja szabályozni. Rendes nyári szabadságot a háboru tartamára a hivatalnokok nem kaphatnak, — ehelyett üdülő, vagy pihenőnapokkal szakíthatják meg hivatali munkásságukat. Hetenként egy-két napi szünetelés a közigazgatási reszortok ellátását nem késlelteti, helyettesítést nem tesz szükségessé. És emellett mégis pihenőhöz juttatja a már-már kimerülő hivatalnokokat. A pihenőnapok számát és beosztását minden hivatal hivatalnoki létszáma és teendői arányában maga állapíthatja meg, olyképpen azonban, hogy a háborus létszám legalább kétharmadrészének állandóan működnie kell. Természetes, hogy orvosi vélemény alapján megbetegedés esetén, hosszabb szabadsághoz is juthatnak az arra rászorultak. A kérdéssel még e hónap folyamán a hivatalnoki szervezetek és egyesületek egész sora foglalkozni, de előterjesztéseik és határozataik csak egyes részletkérdések megállapításánál vehetők tekintetbe, a szabadságolások fent ismertetett általános rendjén azonban a kormányhatóság semmiképpen sem fog változtatni. Bécsből írják, hogy a Reichspost jelentése szerint az osztrák államhivatalnokok szintén csak pihenőnapokat fognak kapni és nem szabadságot. Természetes azonban, hogy az, aki betegségét igazolja, az idén is megkapja a szabadságát.

Angolok hazugságai Przemysl hőseiről.

(Sajtóhadiszállásunk cáfolata. — Már itélt a történelem.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

Hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy az entente államok sajtója a legképtelenebb hazugságokat tártalja fel, egyrészt így akarván ámitani saját olvasóközönségét, másrészt és főleg pedig azért, hogy hangulatot teremtsen a semleges államokban az entente mellett a rólunk szóló vakmerőbbnél vakmerőbb alaptalan kitálatásokkal. Az angol sajtó különösen vezetett e fantazmagóriák közzétételében, de olyan szemérmelen és galád módon még az angol lapok sem hazudtak soha, mint most, olyannyira, hogy hadvezetőségünk hivatalos körei is reflektálni kívánnak az ocsmány támadásra. Az egész világ csodálatát és elismerését vívták ki Przemysl hőseiről, az oroszok voltak az elsők, akik a dicső ellenség előtt hódoltak, tehát annál visszatetszőbb és utálatosabb lehet most az angol sajtó viselkedése a vár vitéz védőivel szemben. Az osztrák-magyar sajtóhadiszálláson tartózkodó újságírókat illetékes helyen felkérték, hogy foglalkozzanak ezzel a perliid támadással és Leonhardt Adelt, a Berliner Tagblattnak sajtóhadiszállásunkon időző munkatársa már a következő rendkívül érdekes cikkben emlékezik meg az angol sajtó izléstelen viselkedéséről, amely mindenütt csak visszatetszést keltett.

— Mig az oroszok fentartás nélkül elismerték Przemysl védőinek hősiességét, az angol sajtó ezuttal sem mondhat le arról, hogy ne hazugul glosszálja a tragédiát. A Timesnek az angol hadseregnek lévő katonai levelezője, az amerikai angol Stanley Washburn még tovább megy, mikor Przemysl szomorú történetét tendenciózus beállításban tünteti fel. A bevezetésben elmondja a szerkesztőség, hogy az orosz főparancsnokság kitűtető udvariasága folytán az ő tudósítójuk volt a legelső, aki beléphetett a várba annak eleste után. Washburn azután elmondja, hogy „Przemysl helyőrsége háromszor akkora volt, mint a mennyinek kellett volna lennie, ez a helyőrség türelmes, félig bomlott egy katonákból állt, a kik a lövészárkokban éheztek és karcu, hibátlanul öltözött tisztekből, akik divatos szállodákban és vendéglőkben hizlalták magukat. Szakértői vélemény szerint ötven vagy hatvanezer ember tartani tudta volna a várat a rendelkezésre álló orosz erők ellenében, minthogy a völgybe ágyazott város öt angol mértföld távolságra van a legközelebbi külső erődötől és a külső vonal kerülete csak huszont mértföld. A számbeli fölény, amely durva ügyetlenségre vezethető vissza, csak háromszorosára szaporította az éhes szájakat, anélkül, hogy a pozíciót erősítette volna. Mig azonban a legénység félig éhen halt — mondta Washburn — tisztek később is, épen úgy mint kezdetben, megtöltötték a Stieber kávéházat és a Royal szállodában mindvégig naponta háromszor étkeztek, iriss hussal, cigarettáival, szivarokkal, borral és minden fényűzéssel. Kirohánást a helyőrség csak egyet csinált, három nappal az átadás előtt és csak 30000 ember, valamennyien magyarok vettek ezen részt teljesen nehéz menett felszereléssel, de ahelyett, hogy a saját vonaluk felé mentek volna, Lembergnek tartottak. Washburn az osztrák-magyar katonákat, különösen a magyarokat, elsőrendű nyersanyagoknak tartja, de ezzel szemben nem az osztrák-magyar tiszteket és azt állítja, hogy

Kuzmanek tábornoknak hetvenöt törzstiszteje volt az ostromló Artamonow tábornok négy törzstisztejével szemben. Kapcsolatban ezzel a cíikkel a Times közli az ostrom történetét, amelyet Selinwanov tábornok egyik törzstiszteje az orosz katonai hatóságok megbízása folytán a Times számára állított össze és van azonkívül a lapban egy hasonló tendenciájú nagy vezércikk, amely Washburn tudósítását, mint a galiciái harcok megismerésének értékes forrását magasztalja.

— Az állítólag semleges helyről származó ilyen beállítások ismert visszahatására való tekintettel célszerűnek látszik Washburn tudósításának valódiságát megvizsgálni. Az alább következő vizsgálat — írja Leonhardt Adelt — részint kompetens és abszolút bizalomraméltó hely közléseire, részint saját alapos ismereteimre támaszkodik. A viszonyokat annál pontosabban ismerem, minthogy nemcsak hogy résztvettem a többi haditudósítókkal együtt Przemysl első felszabadításánál, hanem mert a második körülvétel legelső órájáig a várban lévő repülőtestülethez voltam beosztva. Az oroszok a várba zárt személyek számát százötvenezerre mondják és azt állítják, hogy ez háromszor annyi, mint amennyi szükséges. Ezzel szemben már régi számítás mulhatatlanul szükségesnek tartott Przemysl védelmére 35.000 embert és az első ostrom tényleg meg is mutatta, hogy kevesebbél a várat nem lehetett volna tartani. Hiszen az oroszok már akkor feláldozták hatvanezer emberüket, hogy kieroszakolják a kényelmetlen bástyaművet. A két ostrom közti időközben nemcsak arra használtuk ki, hogy Przemyslt mindennel újból ellássuk, amennyire ezt csak a várvonal előtt küzdő Boroevics hadsereg megzavart összeköttetései és szükségletei megengedték, hanem új, bővített vár-rayont teremtettek váraserű és táborserű megerősítésekből. Ez a kibővítés és megerősítés természetesen a munkáslegénység és a védők megfélelő számban való szaporítását tette szükségessé. Térjünk most át arra az állításra, hogy a tisztek hizlalták magukat, mialatt a legénység éhezett. A valóság az, hogy tisztek és legénység egyforma ételt kaptak. A hadsereghez tartozó egyéb emberek, a tisztikassinóban, amely békeidőben a schlarffia-egyesület háza, ugyanezt a kosztot ették. Mikor még én ott voltam, takarékosagból már akkor sem ették se kenyert, se tésztát. Még Boroevics parancsnok tábornok sem. Épen így a Stieber kávéházban a teához nem lehetett tejet kapni és csak egy darab cukrot adtak hozzá. A Royal szállónak egyáltalán nincs étkezője. A katonai szabályzat azt parancsolja, hogy csak egy tiszt legyen jelen az élelmiszertárolásnál; Kuzmanek tábornok megparancsolta, hogy az összes tisztak legyenek jelen. Füstölni valójuk még a tiszteknél sem volt és ezt a hiányt érezte szinte legfájdalmasabban a helyőrség. Ugy segítettek magukon, hogy feldolgozatlan dohánylevelekből dohányt vágtak és cigarettának sodorták. Bor még a legénység számára is elegendő volt, vékony, vörös magyar bor, amit a katonahumor „Etappinger“-nek nevezett és fehér bor, amelynek „A San gyöngye“ gunynevét adták. Aránylag a leggazdagabbak voltak főzésekben. A szabályzat csak fejenként kétszáz grammot ír elő, mert ételt burgonyával

vagy más hasonlóval növelik. Mikor a burgonya kifogyott, Kuzmanek tábornok megparancsolta, hogy a vár-rayonban lévő érlelt takarmányrőpát tegyék használhatóvá a helyőrség számára. De csak miután a tábornok maga is egy héten keresztül a törzsszel együtt takarmányrőpát evett és úgy találta, hogy többé-kevésbé elfogyasztható, akkor osztatott szét a legénység között is. Kuzmanek törzse nem volt nagyobb, mint az oroszoké. Egy várba természetesen sok tiszt kerül a mérnökökötályból, az intendaturából stb... Hogy a legutolsó kirohánást Lemberg irányában kísérelték meg, ez azért történt, mert azt vélték, hogy az ellenség ott várja a legkevesebbet és ott a leggyengébb. Washburnnak az osztrák-magyar tisztek katonai ügyességéről mondott véleményének megcáfolását bizvást átengedhetjük a történelem ítéletének, ha ugyan a háboru eddigi eseményei már nem tették ezt meg.

Marghiloman

Románia nagy cselekedeteiről.

(A konzervatív part elnöke az al-hazaitak ellen.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, április 15.

A teleormani konzervatívpart megalkutásánál Marghiloman Sándor, a konzervatívpart elnöke feljegyzésre érdemes beszédet tartott, amelyben mindenekelőtt azon személyes támadások ellen fordult, amelyek őt bizonyos romániai és külföldi lapok részéről érték.

Ezek a támadások — mondta Marghiloman — gyakran oly naivak és gyermekesek voltak, hogy legfeljebb mosolyt idézhettek elő. Ezen támadásokkal — ugymond tovább — egyáltalában nem törődik. Az utóbbi időben azonban a támadásokat a sajtó hasábjairól átvitték a szószekekre és kétségtelenül beigazoódott, hogy bizonyos oldalon a nemzeti ideál magasztos leple alatt szűkkeblű belső politikát üznek.

Ennek az egyszerű megállapítása az egyetlen válasz, amelyet Marghiloman adni kíván.

— Nekem — ugymond Marghiloman — december 15-én a tanumányi társaság ülésén mondott beszédemből sem elvenni valóm, sem ahhoz hozzátenni valóm nincsen. Az volt a meggyőződésem, az volt az eivem, annál maradok ma is, amint hogy akkor mindnyájan amalett voltunk. Most azonban még kívánatosabbnak tartom, mint akkor, hogy az egész iniciatívát azokra bizzuk, akik a felelősség. Ezért nem ériem azt az agitációt, amelyet az országban üznek.

Mi az ő céljuk? Miren akarják tartani a nemzeti érzést? Milyen szomorú kepet nyujtana az a nemzet, a melynek érzelmeit a paraszhoz hasonlóan folyton éleségeit kellene, hogy ki ne aludják? Vagy az a céljuk, hogy Románia belevonását az általános túzveszedelemben egy órával eltesseék? A gyakorlat arra tanít bennünket, hogy soha ellenzék és tömeg nem merészeite a kormányt arra kényszeríteni, hogy az háborut üzenjen. Az ellenzék és tömeg megbuktathatnak egy kormányt, de sohasem kényszeríthetnek ki az alarását. A mi agitációnk azonban nem támadja a kormányt, hanem ellenkezőleg, bizalmát fejezi ki neki. Miért van mindez? Miért az átlázó fenyegetések? Miért az oktalan szavak? Miért az osztályozás a hazafiak és nem hazafiak csoportja szerint? Ez nem jó előkészítése a nagy cselekedeteknek. Hat erre tanított bennünket a tapasztalat? Megbánta-e már valaki, hogy Románia mindedig nem tett elhamarkodott lépést? Bűszke vagyok rá, hogy a konzervatívpart ezen eredményhez hozzájárult és hogy hazánknek a több hónapi béke áldásait megszerezni segítette. Segítettük, hogy erőit összegyűjtse, előkészületet tokeletentse, hogy a döntő órában és akkor, ha érdekei és aspirációi úgy kívánják, erejének teljével és kellő garanciákkal fellépessen. Ezen dolgozom a jövőben is minden erőmmel.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: A Vigaszínház nagy sikert aratott operette-nydonsága először: A Zsuzsi kisasszony.
Szombat: A Zsuzsi kisasszony.

* A tündérlaki lányok Sárija parádés szerepe Gombaszögi Ellának, egyike emlékezetes alakításainak, amivel a Vigaszínház kényes közönségét egy csapásra meghódította. Nem csodálkozunk ezen, mert kevés naiva van, aki olyan szerencsésen eltalálja a megfelelő hangot s annyi őszinteséggel, biztos, öntudatos egyéniséggel s mindamellott oly sok bájjal tudja megérezkíteni azt a rejtélyes, ismeretlen valamit, amit a bakfis lelkének, gondolatkozásának neveznek. Gombaszögi egy pillanatig sem túlzott, sohasem volt édeskés, de nem volt komolykodó kis lány se, mindig megtalálta a helyes tónust, — ezt pedig helyesen megoldani művészi feladat. Az előadásban megírt Szendrey disztinált, elegáns báró direktori rutinos keze és ezért az a szokottnál összehangzóbb, elevenebb volt. (W. K. dr.)

* A színház hírei. Dr. Szathmáriné Zsigmond Anna. A nagyváradi Szigligeti színház primadonnája, legközelebb két estén át vendége lesz az aradi színháznak, ahol első diadalaival aratta. A vendég művésznő, aki utóbb a nagyváradiak dédelgetett kedvence lett, ez alkalommal két legparádésabb szerepét játssza el, A cigány szerelem és A kis gróf című operettekben, mindenképen nagy érdeklődéssel nézünk a fellépések elé, mert Zsigmond Annát az aradi közönség is elhalmozta szeretetének jeleivel, amelyet itt működése alkalmával teljes mértékben ki is érdemelt. — *Hindenburg Varsóban.* Guthy Soma dr. bohózatos „Moziszkocs” előadása lesz legközelebb a színházban, melyet a budapesti Apollo színház személyzete ad elő. A minden tekintetben érdekes és gazdag tartalmu „Szkocs” az Apollóban 500 előadást ért meg, ami ritkaság számba megy — így tehát a mi közönségünk is bizonyára kellemesen fog szórakozni az előadás alatt. — „A papa kedvence” vasárnap délután. A sok ujdonság, amiket a társulat az idén színre hozott, alkalmas ad ahhoz, hogy minden vasárnap délutánra új darabok kerüljenek műsorra, így jut most vasárnap d. u. 3 és félkor mérsékelt helyarárral „A papa kedvence” műsorra. Engel és Horst társas cégnél ez a szellemes, énekes bohózat, melynek eddigi előadásai ámuldóan szűfolt házak és harsogó kacagások között folytak le, az idei szezonnak legsikerültebb darabja volt. A fő szerepben Sz. Rontai Boriska, aki minden szavával lelkesít, gyújtó táncművészetével a közönség alig tud betelni, ének számjait folytonos újraszólások kísérik. Párterjei Várnai, Győző, Járni, Kertész és Polgár, egy-egy kabinet alakítással járulnak a sikerhez. Benkóné, K. Pongrács Matild szintén egy-egy vezető szerepekben egészítik ki a rendkívül mulattató bohózat szereposztását, melynek ez lesz az első délutáni előadása.

* Grandiózus háborús dráma Psilanderrel az Apollóban. Sok lelkemelő, kedves háborús mozaikot állított össze már eddig is a kinematográfia művésze, de az első nagyszabású, méreteiben s cselekményében székes háborús filmet csak most bocsátotta ki a legelőkelőbb, a legjobb nevű filmgyár: a Nordisk Films Compagnie. „A nő” — ez az egyszerű címe az ötérvonásos álló grandiózus háborús dramának, amelynek címszerepét Psilander játssza, ami azt mutatja, hogy a filmgyár a kinematográfia legkiválóbb starjaival játszotta meg a főszerepeket. Mellettük, körülöttük az emberek, a katonák ezrei mozognak. Az idegizgató cselekmény a háború miliújébe van beállítva s a filmet olyan megrázó jeleneteket látunk, amelyekben meglevenednek a lapok harctéri leírásai. Ez a kép most a mozgó legnagyobb szenzációja s bizonyára nem hamar kerül le a műsorról. Az Apollo-színház a fővárosi mozgóképszínházakkal egyidőben, pénteken, szombaton és vasárnap mutatja be még a Nordisk filmgyár hatalmas háborús drámáját. Az igazgatóság ezután is figyelmezteti a

publikumot, hogy az előadások nem folytatóságosak.

* A becsület álarcában. (Az Uránia színház mai bemutatója.) A budapesti nagy mozgószínházak legújabb slágereinek egyikét mutatja ma be a színház, mely a fővárosi bemutatókon minden alkalommal nagy sikereket aratott. A kép témája és meséje az előkelő világ nagystílű szélhámosaival foglalkozik, kik a becsület, előkelőség és tisztelet maszkja alatt határtalan gonoszságokat követnek el. Még környezetük sem sejtí a valót és boldog megelégedettséggel élvezik annak a vagyonnak áldásait, melyhez tudtukon kívül szenny és vér tapad. Viletti bankár egyike ezeknek. A film gyönyörű kiállítás, rendezése és művészi megjatszása biztosítja itt Aradon is azt a sikert, melyben eddig mindenütt része volt. A műsor másik slágere egy kedvesen megírt és humoros minden fajában bővelkedő, szellemes vigjáték: A mexikói udvarló. — A rejtélyes látogató, Stuart Webbs film, az Uránia legközelebbi ujdonsága.

A béke felé.

Az illatos, rügyfakasztó, áprilisi fuvalommal együtt jöttek ők is: a békehírek szállongó, fehér galambjai! Eleinte csak egy-két soros cikke, később hasábos, sőt vezércikkés tudósítások alakjában, ugyan még csak mint eljövendő eshetőség — s nem mint pozitívum.

De a társadalom pulzusa, mely egy hatalmas, telepátikus érzéssel fogva szinte hűsítő, a harctéri helyzetnek, lázasabban lüktet. És úgy veszem észre, valahogy mindnyájunkat elítél valami örömteljes izgalom: a reményesség! hogy — bár fenn a harctereken egy pokolian vad orchester fantasztikus zenéje fölülviszhangzanak a Kárpátok hatalmas bércei, — a helyzet mégis kedvezőbb, tisztább. A reményesség: hogy a természet virágborulásával együtt lombosodik ki a béke szimbolikus, illatos olajága is.

És a reményteljes izgalom ezen első, kellemes extázisában szinte elképzelettelenné tetszik az eljövendő harmónia. Hát lehetséges az, hogy újra béke lesz? Béke és nyugalom?

Majd lassan, meg-megbotló fantáziával próbáljuk a jövendő boldog képét kiszínezni!

Hát hogy is lesz csak? Nézzük! Nem lesz háború, nem lesz öldöklés többé? Igen, igen, hisz vaiana... régen... voltak ilyen boldog napok is. És — talán — távollévő kedveseink is hazajönnek talán? ... És már remegő ujjaink kötik a baberkoszorút a hazatérők fejére... vagy talán a sárkeresztjére?

S bár szívünk vérszik az elesett hősök tömeghalála fölötti mély bánattól, lágy, simogató kezünk már veti a puha, pelyhes ágat a hazatért hősök kifáradt, ecsigázott testének. A megfeszült idegszálak elernyednek s mi feljuggunk — lelkünk fölül lehull az izgalom békiója, mely a kedélyt is nehéz bilincsekbe verte.

És hogy is lesz tovább? Igen, majd jönnek Ők, a Nagyok, a Diosok! Hozsanna Nekik! Hisz mind, mind hősök Ők! — akik visszajönnek! ... És akiket niába várnak? Akiknek elhagyott otthonukban üresen marad egy-egy hely, azok hozzátartozóinak gyötörő, kínzó bizonytalanságát a fájdalmas való enyhítő könnyekre fogja váltani! — s ők büszkén siratják a hazáért áldozott, kedves főt.

Igen, így lesz, ha sejtelveink valóra válnak, ha eljősz boldog, békés jövendő!

De ez nem lesz még ma, sem holnap. Talán hetek, sőt hosszú hónapok mulnak el addig! Ám ha az elmúlt, nehéz időket kibirtuk, ezután se csüggedjünk.

Föl a fejjel és éljük addig is egy fényes történelmi multjára és jelenére büszke és jövő nagyságában bizó nemzet öntudatos életét! S majd az eljövendő, diósóségteljes napokban büszkén és diadalmasan harsogjuk bele szent himnuszunkat a nagy világba:

„Megfogyva bár, de törve nem
Él nemzet e hazán!”

Ena.

Részvét az orosz, gyűlölet a szerb katonával szemben.

(Minden beszolgáltatott fegyverért hét rubel.)

Az Aradi Közönség tudósítójától.

Arad, április 15.

A Danzers Armezeitung egyik cikkében a következőkben jellemzi az orosz és a szerb katonát:

A hivatalos híradásokból magtudhatta a nyilvánosság, hogy ama csapatok, amelyek még decemberben szerb falajon harcoltak, most az északi harctéren állanak. Sok tisztnek alkalmat volt összehasonlításokat tenni, hogy mint ellenség milyen a szerb katona és milyen az orosz. Természetesen az északi harcoknak más dimenziói vannak, mint a délieknek. Északon minden gigantikusabb, még az egyes akciók tartama is, de mindazoknak a véleménye, akik hónapokon keresztül verekedtek a szerbekkel, az, hogy a szerb egyénileg sokkal fanatikusabb s ennek következtében veszélyesebb ellenség, mint az orosz. Az orosz csak a számarányával imponál. Ez nemcsak a numerikus fölényt jelenti, hanem azt is, hogy az oroszok a legelső rajvonalat gyorsabban tudják megújítani, úgy, hogy mindig friss emberek vannak előttünk. Az orosz katona általános jellemzése már abból az okból is lehetetlen, mert Oroszország óriási kiterjedése és a népesség tarkasága következtében a csapatok is egészen különböző kvalitásúak. Csakhamar észre lehet venni, hogy a velünk szemben álló ezred komolyan veszi-e a harcot, azaz el van-e telve attól az akarattól, hogy minden energiával, mindenre való tekintet nélkül, legyőzi az ellenséget vagy csak épen lövöldöz, az elővigyázati rendszabályokat figyelmen kívül hagyja és könnyen megadja magát. Ekkor történnek azok a jelenetek, amiket fantasztikus dicsekvésnek tartunk, hogy például három feltűzött szurony embernek egy fél század orosz gyorsan feltűzött bajonettel a vállán nyugodtan varja a megígért jutalmat: minden beszolgáltatott fegyverért hét rubelt. Az e fajta képek, nem épen ritka kivételek, mert az oroszok részben gyöngébb lábbon álló hadimorálja váltakozik az egyéb csapatok kiméletlenségével és a vasfegyelmével. Nem egyszer láttuk, hogy az első sorok hajlandók lettek volna eidobni a fegyvert és feltartani a kezüket, de ezt a tétovázást csakhamar elnyomták és a következő sor üzeletét nyitott meg az első sor eik.

— Eltájta jenseghezet sohasem figyelhetünk meg a déli harctéren. Ott minden egyes ember rettentő komolyan veszi a háborút, minden eselt és eszközt felhasznál és a fanatizmus borzalmas excesszusokat szül. A szerbek számára a háború passzió, az oroszokat azonban csordaszámra kergetik a halálba és állásaik előtt gyakran nulla oroszok emelkednek, amelyeknek borzalma még a háborúhoz szokott katonákat is megdöbbeníti. Mindenesetre elvitázhatalan tény, hogy a szerb ellenséggel gyűlölettel tölti el csapatainkat, míg az oroszokkal szemben valami jobb érzés, gyakran részvét fejlődik ki.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai

szerkesztőség (éjjel-nappal) — 257

szerkesztőség (csak éjjel használható

mellékállomás) — — — — 151

kiadóhivatal és hirdetés osztály — — 151

Nyomda — — — — — 151

Diadalmas husvét a Kárpátokban.

(Kétezer orosz halott egy századunk lövészárka előtt. — Az ellenség husvét-i piros tojása. — Egy aradi gyáros sógorának levelei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

Dózsa Dezső aradi kenyérgyáros bocsátotta az Aradi Közlöny rendelkezésére sógorától L. Gy. dr. fővárosi ügyvédtől, a dicsőséges kárpáti harcokban résztvevő egyik csapatunk parancsnokától kapott és alább közölt leveleket. Elethű és mégis színes leírása ez azoknak a csatáknak, amelyeket a történelem a világ legvéresebb csatáinak fog nevezni. Bátoritást és bizalmat meritünk a rendkívül érdekes írásból, mert írójuk egyenisége biztosíték arra, hogy csak a valóságot mondja el és amit tudunkra ad az felemelő, az jogot ad arra a reményre, hogy hős csapataink győzni fognak. A husvét-i győzelmes csatáról Höfer altábornagy klasszikus jelentéséből már értesültünk és ezért érdekes egy, kettősen megértő szemmel körültkintő résztvevőnek leírása.

Kárpátok, 1915. április 1-én.

— Ma zöld esütőtök van, hull a hó már két napja és ez némi nyugalmat ad, úgy, hogy nyugodtan látok neki az írásnak. Levélpapírom most már tulontul sok van, mert te is küldtél k. lkám, tegnap meg tőled kaptam k. Julcsám és így nyomban megragadom az alkalmat és a plajbást egy rövidke levél írására. A k. lka papírjait pedig, tekintettel azok nagy terjedelmére, esetleges cikke írására fogom fordítani. Ha ugyan lesz időm és alkalmam ilyesmire.

— Zöld esütőtök van, ami az oroszoknál már nagy ünnep. Általában, mint hallom, a husvét-i öt nap a legnagyobb ünnepük, nagyobb mint a karácsony és így — ismerve az oroszok nagy vallásosságát — valószínű, hogy öt napos aránylagos nyugalom lesz. Ránk is fér már, az utóbbi idők nagyon igénybe vették minden idegünket, úgy, hogy ez a kis pihenés csak jót tehet. Hiszem, hogy az ünnepi napok elmúltával újult erővel fogunk elébe nézni az elkövetkezendő napoknak. Mert bizonyos, hogy komoly idők járnak most a Kárpátok között és már néhány hete alapos munka folyik itten. A lapokból bizonyára értesültök az itteni eseményekről s így nincs értelme annak, hogy eseményeket közöljek, de annyit nyugodtan állíthatok, hogy bármilyen heves is az orosz offenzíva, bármennyire töreksezenek már hetek óta előretörni, egy lépéssel sem jutottak előre ideig a támadásaik, — mint Höfer mondani szokta — „csapataink tüzelésében összeomlottak.“ Ez pedig nem frázis, hanem valóság. Nekünk kitűnő fedezékeink vannak s abban várjuk őket, had jöjjenek. Ők aztán jönnek, — többnyire éjszaka — mi meg rettenetes puskatűzzel fogadjuk. Jönnek, jönnek, szegények, ordítanak, hurráznak, mindaddig, amíg a legnagyobb része ott nem fekszik mára fedezékek előtt holtan, vagy sebesülten, a többi aztán vagy elfut, vagy megadja magát.

— Nékünk ennél a mulatságnál a kényelmesebb szerep jut. Ugyszólván veszteség nélkül vagyunk, mivel jól be vagyunk ásva, ők meg kénytelenek egyenesen a mi fegyvereink elé sétálni. Természetesen igen nagy veszteségeik vannak, olyanok, hogy hamarosan rámege az a segítség, amit idehoztak Przemysl alól s amely, úgy látszik, máskülönben sem valami túlságosan sok.

— En naponként kapom az ujságokat, még pedig meglepő gyorsasággal. Ma például

eiseje van és tudom, hogy délben, amikor Udú hozza a menázsit, magával fogja hozni a 30-iki lapot. Szóval, két nappal a megjelenés után megkapom a legfrissebb lapot, ami olyan eredmény az ősziek után, ami szinte hihetetlennek tűnik fel. Általában a posta oly szabályosan és szépen működik, mintha civil-posta lenne. Az néha előfordul, hogy 2-3 napi posta torlódik össze, de ennél nagyobb ideig nem kell várakozni. Hol vannak azok az idők, amikor hetekig nem tudunk egy sort sem hazaküldeni s ha küldtünk, akkor is csak bizonytalanra, betegekre és sebesültekre bíztuk!

— Most egyáltalán nem masírozunk semmit sem, egy helyben vagyunk már sok hét óta és nyugalomunk van. Az a muszka nyugton hagy. Persze ez a nyugalom kissé relatív, mert a golyók sűrűn tüyülnek körülöttünk, hisz a muszka nincs kétszáz lépésnyire és előőrseink éjjel-nappal látják egymást, sőt beszélgetnek is egymással, ha beszélgetésnek lehet nevezni az integetést és kölcsönös invitálást. Ilyenformán kissé bizonytalan az éjjeli nyugalomunk és nem sokat alszunk, ami érthető. Nem akarom kitenni magamat annak, hogy épen az én századomnál törjenek át a muszka. És okom van a nyugtalanságra, mert a múlt hét óta kétszer is próbálkoztak nálam, hála istennek eredménytelenül. Illetve annyi eredménnyel, hogy itt maradt egy oszlop halottjuk, sebesültjük és szétdobált fegyverük, municiójuk stb. Hát csak jöjjenek, várom őket továbbra is ölelő karokkal.

Kárpátok, 1915. április 18.

— Az utóbbi idők nagy eseményei nem engedték meg, hogy rendszeren, naponként irhassak s bizony, ha most visszagondolok, nem is tudom megállapítani, vajon irtam-e, vagy sem? Gondolom, hogy igen. De nem tudom, mivel oly veszedelmesen súlyos időköt éltünk, amelyeknél utólag az ember nem tud magának mindenegyest cselekedetéről számot adni.

— Husvét vasárnapja csendben telt el, de nem minden meglepetés nélkül. Gyönyörű tavaszi nap ragyogott, az erdő, amelyben akkor laktunk, osuda szép volt. A tulsó oldalról egész éjszaka áthallatszott a muszka áhítatos éneke, minek folytán gondoltuk, hogy csendes napunk lesz. Reggel nyolc órakor jelezték az előőrseim: „Vizye un russ!“ Gondoltam, hogy egy szökevény jelentkezik megint, mivel hozzá vagyunk szokva, hogy naponként kapunk vendéget a tulsó oldalról.

— Csakugyan meg is jelent a muszka. Nagy darab, szőkeszakállu legény volt, a karjára fehér vászon kötve, a kezében egy botra kötött fehér zsebkendőt tartva, annak jeléül, hogy békés szándékai vannak, ne löjünk rá. A másik kezével azonban valami ujságpapírosba csomagolt tárgyat hozott és barátságosan vigyorgott hozzá.

— Hozzám vezették és mikor megértette hogy én vagyok a parancsnok, szó nélkül megcsókolt egyszer jobbról, egyszer balról. Aztán átadta, amit magával hozott. Felbontom a csomagot, hát egy szép husvét-i kalács és piros tojások voltak egy papíros tálcán, meg egy levél hozzá.

— A levelet az orosz tisztek irták a szemben fekvő osztrák-magyar tiszteknek. Rendkívül barátságos, meleghangú husvét-i üdvözlés volt, német és azután orosz nyelven.

— A küldőnőt az ajándékkal együtt továbbítottam. Elvitték először az ezredparancsnoksághoz, aztán a brigádhoz, onnan a divízióhoz, végül a hadtestparancsnoksághoz vitték. Ott a főherceg egy-egy kosárban borokat, pezsgőt és egyéb ajándékokat adatott neki és későn este jött vissza a muszka, megterhelve az ajándékokkal és berugva alaposan. Kettőn vitték a kosarat és kettőn támogatták őt is egészen az orosz vonalig, ahol átadtuk a jámbort az övéiknek. Nagyon jól érezte magát nálunk, annyira, hogy avval bucsuzott, holnap megint eljön.

— Másnap, — husvét hétfőjén — már éjszaka jött is. Nem egyedül, az egész orosz vonal jött, általános támadást intéztek ellenünk. Hétfőn éjjel háromkor kezdődött és délután ötig tartott, de akkorára alaposan végeztünk velük. Rettegetes tömegekben feküdtek előttünk az orosz hullák s vagy kétezer muszka megadta magát. Bizony emlékezetes lesz nekik annak a husvét-nak a hétfői napja.

Sok minden egyéb érdekes dolog történt még ezeken kívül, amelyeket, ha isten megsegít, majd előszóval fogok elmondani valamikor. Bizonyos, hogy ennek az 1915-ik évi husvét-nak mindkét napja örökké emlékezetes lesz előttem, amíg csak élek. Hogy ez meddig fog tartani, azt ki tudja itten, ahol az ember ugyaszólván csak pillanatokat él, egyik percet a másik után.

Remélem, hogy a pünkösödöt már otthon, köztetek fogjuk megünnepelni...

Károly István főherceg a rokkantak alkalmazásáról. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse beszélgetést közöl Károly István főherceggel, aki a hadjóléti és rokkant segélyezési akcióiról nyilatkozik. A főherceg, aki mint az akció védnöke, annak minden ágazatát érdeklődéssel és megértéssel kíséri és hathatósan támogatja, mindenekelőtt a monarchia lakosságának hazafias közreműködéséről emlékeztet meg, mely elismeréssel hangsúlyozta, hogy a lakosság a legnagyobb személyiségektől a legkisebb emberig hozzájárul azoknak a szerencsétleneknek a segítéséhez, akik áldozatai lettek a háborúnak. Sajnos, — jegyezte meg a főherceg — nem leszünk abban a helyzetben, hogy mindazokat, akik e borzalmas háború folyamán sebesülést szenvedtek, kigyógyíthassuk és ismét a társadalom hasznos tagjaivá tegyük: szünet nélkül szem előtt kell azonban tartanunk, hogy a háború befejezése után nem szabad rokkantoknak lenniök és szilárd meggyőződéssem, hogy a vak és béma katonákon kívül nem is lesznek, ha a segélyakciót, amely ismét én is teljes szívvel érdeklődöm, azzal az erélyvel és értelemmel fogják keresztülvinni, amellyel azt mi már megkezdtük. Én magam — így folytatta a főherceg — néhány rokkantot alkalmaztam ismét birtokomon. Ezek között van két fékaru. Az egyik mezőgazdasági munkás, a másik az erdészethetnél segédkezik. A magyar minisztérium is ismét egy rokkantot vett vissza a szolgálatba. Tervebe vettük, hogy a legközelebbi időben a nagyobb vidéki városokban iskolákat nyitnak a bémák számára, amelyek a bécsi iskola fiókjai lesznek.

Városi sertés zsir és városi kenyér.

(Küldöttség a földművelésügyi miniszterternél.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 16.

Arad város ugyanúgy jár most a disznózsirral, mint ahogy a marhahússal. Nagy lendülettel lát hozzá, hogy a város közönségét és a husiparosokat megvédje az inségtől és amikor az összes hivatott tényezők mindent megtesznek, hogy a bajt a város felől elhárítsák, akkor jön a mézszárosok nagyobb része és azt mondja, nem kell a városi hus, mert csak a múlt héten volt marhahússal, most már van állat bőven és jönnek a hentesek és azt mondják csak a múlt héten volt zsirinség, mert nekünk annyi sertésünk van, hogy a város jószágaira semmi szükségünk nincs, a város sertései drágák, azokat eladni mi nem tudjuk.

Eltekintve attól, hogy minden szakember azt állítja, hogy a zsirarak azért magasak, mert a zsir fogytán van és rövidesen nem is lesz kapható, csak azt szem előtt tartva, hogy most az árak magassága nem határoz, mert csak a készlet felhalmozása a fontos, feltétlenül helyeselendő az élmezőny bizottságnak az a határozata, hogy ha a hentesek nem veszik át a várostól a sertést, akkor a város maga fogja értékesíteni, de mégsem teszi meg azt, hogy a földművelésügyi miniszter által átengedett néhány száz darabról lemondjon. A Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ma ülészetett ármezőnybizottság is ebben a véleményben volt és az elhangzott szakvélemények után Zubor Andor tb. főjegyzőnek és Varjassy Lajos dr. kamarai titkárnak együttes indítványát fogadva el kimondotta, hogy az esetre, ha a földművelésügyi miniszter a sertések átvételi terminusát meghosszabbítja, akkor a város nagyobb részletekben Aradra hozatja, itt a Sertésbizottság Készvényszereséséig bizalmi bizottság feljavitatja, maga levágatja és a közönségnek a szalonnát eladja. A hus eladása nem okoz gondot, mert a városnál már is jelentkeztek fővárosi kereskedők, akik minden mennyiséget használhatnak. A közönség is kap a husból és pedig olyformán, hogy aki például 5 kiló zsirszalonnát akar venni, az egy kiló hus is köteles vásárolni. Zubor igen behatóan és részletesen adata alapján bebizonyította, hogy a város az esetre is, ha két hétig hízaltatja a sertéseket, négy koronáért adhatja a zsirt, amiért a közönség ma 4 korona 80 fillért fizet.

A bizottság határozatának végrehajtására Lőcs Rezső helyettes polgármestert és Varjassy dr. kamarai titkárt Budapestre küldi a földművelésügyi miniszterhez, aki bizonyára megengedi, hogy az átvételi terminust néhány nappal kitolja a város.

A polgármester bejelentette a bizottságnak, hogy értesült a gazdasági szekben a magas kenyérrétegek miatt elhangzott panaszokról és arra kérte a bizottságot, hogy nyilatkozzék erről a kérdéssel.

— Ismerem a közönség panaszát is a rossz és drága kenyér miatt — mondotta — és azt hiszem, hogy helyes lesz a próbasütés, amint azt Green Nandor főkapitány már régebbi idő óta proponálta és kisebb pékműhelyek kibérlését javasolta, ahol paraszt asszonyok sütnének kenyeret a város lisztjéből. Sokan sürgettek, hogy a város a pécskai kenyeret engedje be. Ugy tudom, hogy ez irányban tárgyalások folynak, amelyeket Zubor főjegyző ur folytat és tőle kell az eredményt megtudnunk.

A főjegyző elmondotta, hogy a tanács Urbán Iván báró főispán közvetítésével azzal a kéréssel fordult a pécskai szolgabíróhoz,

hogy állapítsa meg a pécskai sütők lisztszükségletét és a város hajlandó ezt megadni azzal a feltétellel, hogy a behozott kenyeret itt szelvények ellenében árusíthassák. A sütők kijelentették, hogy ők tengeri lisztből jó kenyeret sütni nem tudnak, a város pedig buza lisztet nem adhat, mert ezzel a helybeli pékeket helyezni hátrányba.

Varjassy dr. kamarai titkár figyelmeztette a bizottságot arra, hogy a helyi hatóságnak nincs joga a kenyér maximális árának meghatározására. A Kamarába szakértői bizottságot hív össze, ahol megfogják állapítani a kenyér előállítás költségeit és ha ez ismert lesz, akkor a rendőrségnek lesz egy szinórmértéke, amelynek segítségével ellenőriztesse az árakat és megbüntethesse a visszaélőket.

Ezután Zubor a fővárosi kenyérgyár adatai alapján, amelyek szerint egy kiló buza lisztből egy kiló és 30 deka, tengeri lisztből egy kiló és 20 deka kenyér termelhető, azt bizonyította be, hogy a kenyér ára nem lehet magasabb a liszt áránál, már pedig ma Aradon a tengeri liszt métermérszája 43 korona 50 fillér, a kenyér pedig 56 fillér kilónként. Kijelentette továbbá azt is, hogy intézkedtek a malmoknál, hogy ne tartanak raktáron nagy tengeri liszt készletet, mert a liszt két hét után megdohosodik és keserű, ami a legelső bajnak az oka.

A bizottság Green főkapitány javaslatát elfogadva kimondotta, hogy két sütőműhelyben paraszt asszonyokkal próbasütést rendez és nemcsak a kenyérréteket tudja szabályozni, hanem megtanítja a közönséget a jó kenyér készítésére. A tanács Hoffmann Viktor pékmestert kéri meg a műhelyek ellenőrzésére.

A Kárpátok hegygerincén.

(Fiatal német katonák közt. — Hőborított harctér.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 16.

Aage Madelung, aki jelenleg a kárpáti harcok színteréről küldi érdekes és színes tudósításait a Berliner Tageblattnak, utolsó cikkében ezeket írja:

— Egy órai utazás után elértük a galíciai határt és az utolsó szorosmagaslátot a Kárpátokban, körülbelül ezer méter magasságban a tenger színe felett. A régi hadi utak egyike. Ezer évvel ezelőtt a szoroson jött be a magyarok egyrésze a régi hun birodalomba. Most az oroszok jöttek ezen az uton. Utánuk ki fog kelet felől jönni? Minden megismétlődik! Ugy látszik, mintha a népeknek keletről nyugatra mindig be kellene vándorolniuk a földet, hogy átszántsák az emberiséget és megújítsák a vetést. Ezen a szoroson keresztül nyomultak előre a német csapatok. Hideg éjszakákon nagy, erőltetett meneteléseket tettek, a szabadban táboroztak, térdig érő hó volt a fekvőhelyük, a reszkető csillagok fedték be őket, hogy szürkületkor aztán az ellenség által elsáncolt magaslatokat rohammal beveggyék és befessék piros vérükkel. Most véget nem érő sorban haladnak a német tréningoszlopok a szorosmagaslátokon keresztül, hogy a távolabbi előnyomult hadosztályok ne szenvedjenek hiányt.

Egy teherautón utazom egy vadászal és néhány ezer hóing felett fekszünk. Minden szerpentinnél fordul az autó, úgy, hogy a hegyeket és a mélyen bevágott völgyeket mint nagy távosóvön keresztül, folyton váltakozó képekben látjuk. A hőborított erdők felett naptalan, hűvös felhomály. Kissé fagy, fáradtan és szenvedély nélkül hópolyhek hullanak, mintha utóhírnökei lennének nagy hózivataroknak, amely a szorosmagaslátok felett dühön-

gött. Az autó kerekei mély nyomot hagynak az ut puha havában.

Még ezen az alig járható szoros-uton is csodálatos rendben és szabályosságban folyik a háború. A front felé vonulnak a megrakott tréningoszlopok. Új, fiatal harcosok vadonatúj mondurban szintén ezen az uton haladnak a front felé, neki vágnak a szerpentineknek, hogy megrövidítsék az útát és nem úgy viselkednek, mintha a harcokba indulnának, hanem mintha csak szórakozásból tennének sétautat a havas hegyeken. — A frontról más tréningoszlopok jönnek tíres kocsikkal, egészségügyi autók sebességgel, akik nem tudnak járni, az ut szélén könnyen sebessétek haladnak, mellükön mind egyik cédulával, amelyre rá van írva, milyen sebük van, hol szerezték és hol kapták az első kötést. Mindegyiket ugyanaz a gondolat hatja át, hogy a kapott parancsot pontosan teljesítse, a sebet ne vegye túlságosan komolyan és a háború csapásait viselje férfiként. Aki figyelmesen végig utazott ilyen etappe-uton, még hozzá télen, ezer méter magasan a tenger felett, az olyasvalamit látott a háborúból, ami talán fontosabb, semmint az ember gondolná és éppen olyan nyugodtan és derűsen menne a frontra, mint azok a fiatal német tartalékos katonák, akikkel az uton találkoztam.

A vadász és én dohányozunk, megebédelünk gördülő házukban, és újból dohányozunk. Lassan múlnak a nap órái és észreveszünk, hogy nem éppen a leggyorsabb járművet választottuk. Helyenként ahol veszélyessé válik az ut az autó számára, kiszállunk és gyalog megyünk mellette. Beesteledet, mikorra megérkeztünk a hadosztály municióraktárához. Ezután a ruthén falvak kunyhói következnek.

— Nézze csak, — mondja a vadász — egy mozsár áll ott.

— Hol? Nem látok semmit.

— Itt, itt.

De én nem látok egyebet, csak szokatlan kiterjedésű és formájú autóparkot. Közben már elhaladtunk mellette. A hadosztály főhadiszállása előtt megállunk. Kis ház. Telefonszoba balra, a törzs szállása jobbra. Bemutatkozom. A hadosztályparancsnok néhány barátságos szóval üdvözlő:

— A helységparancsnok és a szökecskakállás elítélési tiszt majd gondoskodnak magáról. Itt van valaki, aki elkíséri. A vadász is velem jön. Egy pagodaszerű ruthén fatemplomnál szembe jön velünk valaki.

— Ez az elítélési tiszt — mondja a kísérlőnk.

Aztán megérkezik a helységparancsnok is, én vele maradok, a vadász pedig eltávozik a proviant-tiszttel. Ők jobbra mennek, mi balra. Többé nem láttam a vadászt. Egy éjszakát és egy napot töltöttem vele. Látjuk-e még egymást valaha? Este eljött hozzánk a proviant tiszt.

— Mi van a vadással? — kérdezem.

— Már a lövészárkokban van. A csomagját beadtam a nagy podgyász közé. A nagy podgyász száz kilométerre van a front mögött.

Alvás előtt néhány pillanatra levegőt szívok. Sötét van és nagy a csend. Távolról sűrű és összefüggő kalapácsolás hangzik, mint egy nagy hajó gyárból, amely vashajókat épít. Az összes kalapácsok dolgoznak. A fegyvertűz a lövészárkokban.

Tudja már az entente az oroszok kudarcát.

(Uzsoknál megfiusult újabb támadások. — Az orosz főhadvezér gyógyíthatlan. — Besszarábiában erősségeket építenek az oroszok.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Bukarest—Berlin, április 15.

Védekeznek az oroszok Besszarábiában.

Bukarest. Dranceniből jelentik: Az utóbbi időben az orosz-román határon álló őrségeket tábori látszóvekkal szerelték fel, hogy minden, román területen történő mozdulatot megfigyelhessenek és azokról feljegyzéseket készíthessenek. Az őrségeket azonkívül lényegesen megerősítették.

Az „Universul” jelentése szerint, az utóbbi időben Besszarábia különböző helységeiben, különösen pedig az osztrák határ mentén, fontos erődítéseket emeltek.

Az orosz hadsereg műszaki intézősége állandóan dolgozik az erődítéseken. Mindezt — írja az Universul — az oroszok attól való félelmükben teszik, hogy az osztrák-magyar csapatok nagyobb erővel be találnak nyomulni Besszarábiába.

Orosz vallomás a kárpáti kudarcáról.

Gent. A „Tribune de Genève”-nek az orosz harctéren levő tudósítója jelentette lapjának: Az oroszok kárpáti offenzíváját az ellenség új csoportosulása megállásra kényszerítette. Az orosz csapatok kénytelenek voltak felhagyni ama taktikájukkal, amely a kárpáti magaslatok és a szorosok rohammal való bevételére irányult.

Oroszok újabb veresége Uzsoknál.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszok folytatták megkerülő kísérleteiket, hogy bejussanak az Ung völgyébe. Zemplén felől a Hluboky patak mentén nyomultak előre, a mely patak Utcásnál egyesül az Ulicskával. Az Ulicska közvetlenül az Ungba ömlik.

Az ellenség ezen előrenyomulása heves ütközetre vezetett, amely Harcos felett folyt le. A mint Kiesvölgynél és Patakujfalunál, úgy itt is megvertük az orosz csapatokat és megakadályoztuk, hogy az ellenség bejusson az Ung völgyébe és bármiképpen is fenyegethesse uszoki pozíciókat.

A harcosi ütközet igen véres volt és az ellenség tekintélyes veszteségeket szenvedett. Foglyokat is ejtettünk.

Uzsoktól keletre a szövetséges német csapatok meglepő leleményességgel aknázzák ki előző napi sikereiket és a Stryj legfelsőbb folyásánál némi előrehaladást tettek.

Mentegetik az oroszok kárpáti balsikerüket.

Berlin. A Deutsche Tageszeitungnak jelentik Rotterdamból: Érdekes megfigyelni, hogy mi módon készítik elő az angol lapok közönségüket az oroszok kárpáti offenzívájának kudarcára. Azt írják kivétel nélkül, hogy az orosz támadások a szövetségesek kárpáti hadállásai ellen szünetelnek, mert az egyesült német-osztrák-magyar sereg a Kárpátokban nagy erő-

ket állított a támadó orosz sereg ellen. Különösen figyelemreméltó a Times pétervári külön tudósítójának következő jelentése: Az orosz katonai körök nagy fontosságot tulajdonítanak annak az offenzívának, amely az Uzsok-Berezna vonalon fejlődött ki. E mellett eltörpül jelentőségben az a körülmény, hogy az oroszok előrenyomulása Mezőlabore irányában a Kavaloce—Suhov fronton kénytelen volt megállni.

Pétervár. Kuptsjinsky, ismert orosz katonai író, aki az orosz főhadiszálláson tartózkodik, leírja azokat a borzalmas nehézségeket, a melyekkel az orosz csapatoknak meg kell küzdeniük a Kárpátokban. Oroszországban és Galícia legnagyobb részében már beállott az olvadás, a mely az utakat járhatatlanná teszi. Ezzel ellentétben a kárpáti szorosok, főleg pedig a hegygerincek még tele vannak hóval, a mi a szállítást és az utánpótlást rendkívül megnehezíti. Csak a legkoskenyebb, igen veszedelmes hegyutakon lehet libasorban előrehaladni.

Egyetlen ballépés emberek életét pusztíthatja el és mérhetetlen vagyoni kárt okozhat ágyukban, löszerekben és az élelmezésben. Száz méternyi előrehaladás nehezebb, mint másutt mértőföldiken át való menetelés. A hegyutak legnagyobb részén nem lehet előbbre jutni, mert azok meg vannak erősítve és így a legmeredekebb utakon, a hegygerinceken kell előtörni, a mi rendkívül veszedelmes és igen megkönnyíti a védekezést. Az ellenség mindenütt makacsul ellentáll és erősen tartja magát. A jelentésből is látnivaló, hogy az oroszok kezdik mentgetni kárpáti kudarcukat.

Nikolajevics nagyherceg betegsége.

Berlin, április 15. A Mittagsblatt közli jó helyről nyert információk alapján: Már a háboru kitörése előtt tudott dolog volt a német udvari körökben, hogy Nikolajevics Nikolaj nagyherceg, az orosz hadak jelenlegi fővezére, beteg ember. Ugy hírlett, hogy epe- és májbeteg van, a mire a külsejéből is következtetni lehetett. Dánián keresztül most annak a híre érkezik, hogy a nagyherceg betegsége sokkal komolyabb jellegű, mint kezdetben hitték. A nagyherceg betegségét a hadjárat izgalmai és fáradsámai erősen befolyásolták. Állapota rohamos rosszabbodásához nagyban hozzájárult az a viharos jelenet is, a mely közte és Cyrill nagyherceg közt zajlott le és a melyről eddig a nyilvánosságra semmi részlet nem szivárgott ki. Cyrill nagyherceg, a kinak hitvese egy szép Habsburg leány, a hesseni herceg elvált felesége, a legerősebb ellentéle Nikolajevics Nikolajnak és képviselője annak az orosz udvari pártnak, a mely Witte gróf özvegyének törekvéseit pártolja. Azok a csapások, a melyeket Hindenburg mért az orosz hadakra, szintén előmozdították a nagyherceg betegségének súlyosra fordulását.

Hír szerint rendkívül megviselte a fővezért a főbb tábornokaival való összekülönbözés is, köztük Rennenkampfal és Ruzsikkival. Az utóbbinak nyugalomba kellett mennie, mert ellenezte a nagyhercegnek azt a rendszerét, hogy óriás tömegek föláldozásával akarta kicsikarni a sikert.

Berlin. Nikolajevics orosz generalissimus betegségének hírére több oldalról megerősítik. A nagyherceg aig gyógyítható.

Lodz nem fixet hadisarcot.

Lodz. A németek elengedték a városra kivelt hadisarcot.

Gyilkosság vádja alól felmentett korcsmáros.

(Az aradi esküdtbíróóság ítélete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 15.

Ma ítélezett az aradi kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság Brád János, a gyilkossággal vádolt vagyonos apateleki korcsmáros ügyében. Brád ellen — mint megirtuk — az volt a vád, hogy vadházastársát, Dajka Borbált megfojtotta.

Délelőtt a bizonyítási eljárást folytatták. A tanúk közül Lunkán Pál rendőr rendkívül terhelő adatokat mond: a vádlottat és élettársát régeen ismeri, a vádlottat közvesztélyes embernek tartja, aki Dajka Borbált állandóan üttötte, verte, kínosította. Dajka Borbála elpanaszolta neki, hogy vádlott őt állandóan fojtogatja a fél, hogy egyszer meg is fojtja. Berle Juon Gili tanu látta, amikor vádlott egy ízben Dajka Borbált az ajtó közé szorította úgy, hogy majd megfulladt. A többi tanu változóan vallott a vádlott jelleméről s arról a viszonyról, amelyben Dajka Borbálával élt.

Fikker Károly dr. kir. ügyész mélyen szántó vádbeszédben csoportosította a terhelő adatokat. Kifejtette, hogy Dajka Borbála a faluban mindenkiel jó viszonyban élt, csupán vádlott civódott vele állandóan, de különben is senki másnak nem állott érdekében s senki más meg nem ölhetette, csupán a vádlott, akit mindenki rabiatús embernek ismert. Vagyoni érdeke is volt ez, mert a közszerzeményi vagyon fele részére az asszony igényt tarthatott. Az is be van igazolva, hogy vádlott éjszaka két órakor eltávozott hazulról: ekkor követte el tettét. Kéri, hogy a vádlottat — leszállítva a vádirat minősítését — előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés büntetéseben mondják ki bűnösnek.

Nagy Sándor dr. másfél óra hosszáig tartó fényes vádbeszédben megdönthetetlen logikával bizonyította a vádlott ártatlanságát. Mindenekelőtt bizonyította, hogy Dajka Borbált nem fojtották meg, a fojtási tünetek közül hiányzik a legfontosabb: a boncolás ugyanis megállapította, hogy a hulla pajzacsontja nincs eltörve s így a fojtási kórkép nem teljes, mert a tüdő felpuffadása még nem bizonyítja kétségtelenül a fulladást. A második kérdés, hogy hol ölték volna meg a sértettet. A lakóházban nem, mert ott sehol semmi vérnyomot nem találtak, vérnyom egyedül a kamarában volt. Az sem áll, hogy Dajka Borbála halálát dulakodás előzte meg s a tettes valami kemény tárggyal fejére ütött. A zuzott seb ugyanis a hulla fejetetején volt, már pedig, ha valakire husággal ráütnek, az ütés nem érheti ép a feje tetején. A zuzódás is bizonyítéka annak, hogy Dajka Borbála a létráról esett le s miután amugy is szivbajos volt, szivszőlhűdés érte. A hulla félmerevsége is azt igazolja, hogy a hajnali órákban szenvedett ki Dajka Borbála s nem éjjel. Mérlegeli azokat a motívumokat, amelyek Brádot a tett elkövetésére bírhatták volna s bizonyítja, hogy ilyen egyáltalán nem lehet találni.

A vádbeszéd elhangzása után — amely az esküdtökre rendkívül mély benyomást tett — az elnöki rezümé következt, majd az esküdtök tanácskozásra vonultak vissza. Pont két órakor hirdették ki a verdiktet, amely a vádlottat „nem bűnösnek” mondotta ki. Brádot, aki zokogva hagyta el a termet, a törvényszék azonnal szabadlábra helyezte.

„Nem ura az entente a tengernek.“

— Rossz a francia „harapofogó.“ — Elég katonája van Németországnak. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Zürich—London—Berlin, április 15.

Harapofogóban a németek?

Zürich. Dubail tábornok, az első francia hadsereg parancsnoka április ötödikén az offenzíva kezdete előtt napiparancsban kijelentette, hogy a németeket most Verdun és Pont á Mousson között harapofogóba szorítják, mert a nagy támadással szemben legfeljebb néhány helyi tartalékjuk van.

Ezer halott egy csatában.

Bern. A Berner Bund szerint április elsőjén és másodikán a vezouzi támadásnál ezer halott francia maradt a csatateren, akiket a németek a csata után zavartalanul engedtek eltemetni.

Nancy bombázása.

Berlin. A Nancyra multkor dobott bombák közül éjtélkor robbant fel az első, amely egy festékraktárra hullott és ezt felgyújtotta. Az égő gyár tüze világított a többi bombavetéshez. Összesen hat bombát dobtak a Zeppelinek, nagy károkat okozva.

Nem terjesztik ki a népfelkelői korhatárt Németországban.

Berlin. Napok óta hírek keringenek, hogy a német birodalmi kormány az eddig behivatotakon túl más korosztályokra is ki fogja terjeszteni a népfelkelést. Most félhivatalosan közlik, hogy a népfelkelési kötelezettség kiterjesztéséről szóló hírek nem igazak.

Öreg franciák a fronton.

Genf. A Lyonban megjelenő Progrés közli a francia hadügyminiszter rendeletét, amely az az 1889. évi korosztály sorozásáról szól. A rendelet szerint az 1869-ben született és katonai szolgálatra alkalmasnak talált férfiakat a harcra fogják vinni.

Az entente kudarca a tengeren.

Zürich. Laubeuf francia tengerész-mérnök a párisi Journalban a következőket írja:

— Az entente nem ura a tengernek. A német buvárhajók arra kényeszerítik, hogy a blokározott partoktól távol maradjanak flottái. Szerencse, hogy a törököknek nincsenek tengeralattjárók, mert ezek lehetlenné tennék a Dardanellák ostromát.

Elveszett angol hajók.

Amsterdam. Grimshyban nyolc halászhajó megérkezésének határideje ma lejárt, anélkül, hogy a hajók megjöttek volna.

Német repülőgép és angol hajó harca.

London. A Sarrula angol gőzhajót, amely a múlt éjjel befutott a rotterdami kikötőbe, Lord Hinder közelében egy német repülőgép támadta meg. A hajó kapitánya folyton irányt változtatott, amivel elérte azt, hogy a bombák nem találták el. Csak egy bomba hullott a hajóra, de nem okozott jelentékeny kárt. A hajó legénye is lövöldözött a repülőgépre, amely erre eltávozott.

Német tengeralattjáró japán hajót üldözött.

Milanó. A Corriera della Sera jelenti: Egy japán gőzös Cap Sinisterre közelében rádiótelegrafikus uton segítséget kért egy öt üldöző német tengeralattjáró ellen. A táviratot egy amerikai hajó vette fel, amely továbbította a gibraltári állomásnak. A gibraltári parancs-

nokság drótnélküli táviró útján mindjárt tudatta a japán hajóval, hogy egy torpedónaszádót küldött segítségére. Az amerikai hajó jelentése szerint ez a japán hajó munióiót és ágyukat szállított Liverpoolból Marseillebe.

Nem volt tengeri csata.

Krisztiana. Az Aftenposten a következő londoni sürgönyt közli: Kapcsolatban azokkal a hírekkel, hogy az Északi-tengerben Norvégia közvetlen közelében tengeri csata volt, a Reuter-ügynökség mértékadó helyről arról értesült, hogy ezeknek a híreknek semmi alapjuk nincsen.

Stockholm. Az Aftenbladet az angol cselekedettel szemben is fentartja értesülésének hitelességét a Norvégia partján történt tengeri csata ügyében. Ehhez még a következőket fűzi: Az Északi-tengerben svéd hajók igen erős német flottát láttak, amely Bergen város felé közeledett. A jelzett napon a Dogger Bank közelében a német tengeralattjáró hajók elegyedtek harcba az angol cirkálókkal. Ez volt az a titokzatos tengeri ütközet, amelyről eddig nem kaptunk részleteket. Lahet, hogy a német tengeralattjárók és az angol cirkálók harca csak a bevezetője volt egy nagyobb tengeri csatának, mert elképzelhetetlen, hogy máskülönbén a harc egész éjjele arthatott volna. Egy kalazhajó, amely Bergenbe futott, jelentette, hogy pénteken egy huszonegy egységből álló flottával találkozott, amely meglehetősen nagy távolságban nyugatra Utsire mellett manővrozott. A hajók nemzetisége német volt.

Minden angol hivatalnok katona.

London. A Times szerint az angol kormány minden fegyverképes állami hivatalnokokat felszólít a hadseregbe való belépésre.

H I R E K.

LEGÚJABB.

(Táviróda, cenzurázva.)

Érkezett reggel 3 órakor.

Bécs. A külügyminisztériumban négy órás tanácskozás volt a két miniszterelnök részvételével.

Boroszló. Vilmos császár a tizenegyes gránátos ezredet megsemmisítette Franciaországban. Elismerte a sereg hősiességét. Reméli — úgymondotta — végleges győzelmet az ellenség teljes leverésével. A császár a tisztekkel hosszasan elbeszélgetett, akik elmondották neki, hogy az oroszok a rominteni vadászkastélyból szarvas agancsokat vittek el, azonban az oroszok csalódtak, mert az agancsok utánzatok voltak, mert a valódiak otthon vannak Berlinben.

Csernovic. Kolomeából Sven Heddin Gáth kapitány kíséretében Csernovicba érkezett. Kijelentette, hogy Németországot és a monarchiát nem lehet legyőzni. Különösen kiemeli a Kárpátokban a honvédkuszárok, lengyel legionáriusok és tiroliak hősiességét.

Bécs. Blaschke kapitány a przemysli repülőgép-osztag parancsnoka feleségének levelet írt. Breslytowskban hadifogoly

Szófia. Oroszország itteni követét felcseréll. Oroszország elégedetlen Bulgáriának Szerbiával szemben tanúsított magatartásával.

Kopenhága. A Ruski Invalid írja: Przemysl bevételére nem befolyásolta a katonai hadműveleteket. Az ellenfél bátorsága és ereje még növekedett.

Budapest. A magyar szociáldemokrata-párt az osztrák párttal együtt elhatározta, hogy eláll május elsejének megünneplésétől.

Bécs. Egy gyógyintézetben letartóztatták Lettner Vilmos kereskedőt, aki Zágrábban az ottani első takarékpénztártól hamis váltókkal ötszáz ezer koronát csalt ki.

— Az aradi honvédkuszárok kiűntetése. Megirtuk, hogy egy német katonai író előtt Hötzenorli Conrad báró vezérkari főnök milyen nagy elismeréssel nyilatkozott az orosz túlerővel szemben hősiiesen harcoló csapatainkról. Az elismerésben részt kaptak a lovashadosztályok is, ezek közt a 11. lovas hadosztály, amely tisztán honvédkuszár ezredéből áll, köztük a 3. honvédkuszár ezredből. Augusztus óta rengeteg csatában vett részt, Kamionka, Lemberg, Rawaruszka, Grodek, Lublin, Krakau, Limanowa, Neusandec, Gorlice, a legnevezetesebb harcok színhelye, hol mindenütt alapos része volt a 3-ik honvédkuszár ezrednek. Legszebb bizonyítéka, hogy alig van tiszt, aki kiűntetést nem kapott volna. Eddigi kiűntetéseik tisztán a 3. honvédkuszár ezredben a következők: 2 vaskorona-rend, 11 katonai érdemkereszt, 15 signum laudis, 1 Ferenc József-rend a tisztikarban és a legénységi állományban 49 darab vitézségi érem és 5 darab szász királyi ezüst érem. Tekintetbe kell venni, hogy a lovas ezrednél a tisztek száma és az ezred létszám jóval kisebb, mint más ezrednél.

— Száz éves jubileumot tartó község. Arad megye határához közel fekszik egy cinos és fejlődésképes békésmegyeyi község: Ujkigyós, amelynek lakossága tiszta, életrevaló magyar. A kis községet a Wenckheim grófi uradalom veszi körül. Az uradalom mindenkor szíven viseli a község polgárainak az érdekét és ilyen körülmények között nem meglepő, hogy a kigyósiak kivétel nélkül nagy hálaadót tartoznak és nagy ragaszkodással viseltetnek a gróf Wenckheim család iránt. Ennek főlemelő kifejezését adták legutóbb is. Ujkigyós község képviselőtestülete ugyanis Bányai Imre gyógyszerész, községi képviselő indítványára elhatározta, hogy a község 100 éves letelepülését ez év folyamán két hálaadó isteni tisztelettel ünnepli meg, és gróf Wenckheim Frigyesné hódoló felirattal üdvözli, mint a falu alapítójának leányát, és kegyes jóttevőjét. Az első ünnepnap most vasárnap volt. Előző nap este harangok bugása jelezte, hogy másnap nagy ünnepnap lesz. Másnap reggel 9 órakor ünnepélyes diszkozgyűlés volt, ahonnan a képviselőtestületi tagok a templomba vonultak. Az ünnepi misét Spett Gyula nagyváradi kanonok véggezte, az alkalmi beszédet Kovács Márton plébános mondta. Jelen volt az isteni tiszteleten gróf Wenckheim Frigyesné is. Az isteni tisztelet után az egész képviselőtestület a plébániára vonult, ahol a szalonban fogadta a grófnő a tisztelgő küldöttséget, kiknek nevében Kovács Márton plébános szép beszéddel üdvözölte és nyujtotta át a hódoló feliratot tartalmazó szép bőrkötésű diszalbumot a község áldásos jóttevőjének. A másik hálaadó isteni tiszteletet majd Szent Istvánnap tájékán tartja meg a község, amikor már haza várja derék katonáit a falu és Isten segítségével akkor vidámabb hangulatban nagyobb szabású ünnepélyt fog rendezni.

— Kíűntetett aradi tiszt. A király az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül Lutsch Károly 12. huszárezredbeli hadnagy-élelmező tisztnak a signum laudis adományozta.

— A triumvirátus sirba szállt. Megirtuk ma, hogy szerdán, április 15-én temették el Zámón „Pepi bácsit”. Mint az elhunyt egyik igen jó ismerőse írja: Az előkelő kereskedelmi körökben szinte fogalomná vált a név és voltak sokan, a kik nem is ismerték a Spitz testvérek cég megállapítóját, Spitz Józsefet igazi néven. Arad, Hunyad- és Krassószörénymegye határain messze túlterjedő kereskedelmi életnek a „triumvirátus” volt a mozgató és irányító tényezője és részese. A triumvirátus tagjai voltak a közelmúltban elhalálozott Seidner Bernát, Mairovitz Mór és a most utolsónak sirba szállt Pepi bácsi, ki nemcsak szűkebb hazájában, hanem azon túl is így Aradon is közreteret és tisztelet tárgya volt. Egyenes lelke, puritán jelleme, kiváló sokoldalú szak-képzettsége és csalhatatlan vaslogikája jellemezték minden ténykedését. Szíve és érzénye mindenki segélyére nyitva volt és sokan vannak, a kik hálásan emlékeznek vissza erkölcsi és anyagi támogatására, kiket önzetlenül felsegített és megmentett a tönk szélétől. Temetésére a zámni román templom harangjai is megkondultak annak jeléül, hogy az elhunyt milyen általános tiszteletben állt.

— Aradi ügyvédből nagykereskedő. Az aradi ügyvédi kamara közbírré teszi, hogy Etes Béla dr. aradi ügyvédet az ügyvédi gyakorlatról való önkéntes lemondás folytán az ügyvédek lajstromából törölte. Iratait Vajda István dr. aradi ügyvédnek adta át.

— „Az emberevő németek.” Közből jelentik: A franciák, akikről bebizonyosult, hogy a német foglyokkal a legkegyetlenebbül bánanak és akik tapsoltak az oroszok elvetemedett kegyetlenségéhez, most német barbárságról panaszkodnak. Az egyik legutóbbi Havas-jelenítés szerint ugyanis egy bizonyos Caperzilli nevű olasz kiderítette, hogy a Brié és Longuy között történt harcok alkalmával a tizenharmadik német huszárezred hat francia hadifoglyot elevenen megsütött. Az egész vidéket kirabolták, a butorokat pedig tenerszállító koscsikon vitték Metzbe. Ehhez a rémes meséhez valóban csak az a pointe hiányzik, hogy a sült franciákat megették vacsorára a huszarok.

— Nagy szállítási család a francia hadseregben. *Parisból* jelentik: kerülő uton, hogy *Antia Dugens* szocialista képviselő interpellációjára a hadügyminiszter megerősítette, hogy egyik katonai raktárban (a hely nevét elhallgatják) 300.000 frank értékű birkabort szállítottak, mely rossz feldolgozása miatt teljesen használhatatlan volt. A szállítók ellen a haditörvénysek megindította az eljárást.

— A hadikölcsön kötvények. Értesülésünk szerint a végleges hadi kölcsönkötvények kiszolgáltatása már a hó eleje óta folyamatban van. A pénzügyminiszter különös súnyt helyez arra, hogy az aláírók a folyó hó végéig a szeleveníekkel ellátott végleges kötvények birtokában legyenek, s minden intézkedést megtett arra nézve, hogy ez be is következzen. És habár a kötvények kiadása az aláírási helyekre a jegyzések rendkívüli nagy számánál fogva igen nagy munkát ró, előrelátólag rövid időn belül az összes ideiglenes elismervények ki fognak végleges kötvényekre cseréltetni, úgy, hogy az az aláírók május hó 1-én lejárat szeleveníeket kellő időben be fogják váltathatni.

— Bosnyák képviselő fogsága Pétervárott. Szerajevóból jelentik: Szrszkics Milán dr. volt bosnyák szerb képviselő, tartalékos tiszt, orosz fogságba esett. Szrszkicsot Szentpétervárott internálták.

— Vörös Kereszt kitüntetés egy aradi huszárfőhadnagynak. Ferenc Salvator főherceg, mint az osztrák-magyar monarchia Vörös Kereszt egyletinek védnökhelyettese, Haszlinger Ferenc, m. kir. 3. honvéd huszárezredbeli főhadnagynak, aki jelenleg Szegeden helyi szolgálatban van a Vörös Kereszt körüli érdemek 2. osztályu tiszteletjelvényét adományozta.

— Adományok. A hadbavonultak családtagjai részére a következő újabb adományok érkeztek a polgármesteri hivatalba: Neuman Testvérek cég tisztviselői kara 100 kor., Vidéki Gusztáv 10 kor., Bács Béláné 10 kor., Morvay Akos főhadnagy 10 korona.

— Ötven fillér — egy kiló hus. Ezt a rózsaszínű álmot akarja megvalósítani Kiss László aradi lakos, műszaki rajzoló, a ki tegnap beadványt küldött a városi tanácshoz, a melyben érdekes ötlettel akar segíteni az egyre növekedő húsdrágaságon és szükségén. Kiss László azt indítványozza, hogy a városi tanács vezesse be az aradi piacra az ugynevezet óriási belga nyulak árusítását és használatát, mert ezek husa izletesebb és kitűnőbb a közönséges házi nyulaknál s egyszerűen vetekedik a legizletesebb pulyka pe-osonyával. Az ötletet pedig akként tartja megvalósíthatónak, ha a tanács röviden és egyszerű módon maga állít fel egy ilyen nyultelepet, vagy támogatja őt, a már meglévő telep kibővítésében. Első esetben a telep egy esztendő leforgása alatt kifizetné önmagát s a számításba vett jövedelimen kívül lehetővé tenné, hogy a közönség 50 fillérért kapja a finom nyulpecsenye kilóját. Ezt az árt vállalná az indítványozó az esetben is, ha őt biznák meg telepe kibővítésével. Az ajánlat mindenestre megérdemli, hogy foglalkozzanak vele. Lehet, hogy sokat fog lendíteni Arad élelmezési viszonyain nemcsak a háborus időben, de még azután is.

— Halálozás. Mezey Andor szőlőbirtokos, volt takarékpénztári igazgató, tegnap délután két órakor Aradon 46 éves korában meghalt. Mezey Andor pályáját a bankéletben kezdte; az arad-ésanádi gazdasági takarékpénztár pécskai fiókjának volt hivatalnok, majd főnöke; az Aradi Központi Takarékpénztár alapításakor annak vezérigazgatói állására hívták meg. Mikor ezt az állását elhagyta, Apatelekre költözött. Két év óta szívbj gyötörte s ez okozta halálát. Neje, született Andrány Vilma és két gyermeke gyászolja. Holttestét pénteken délelőtt fél tizenegy órakor szentelik be a Luther Márton-utca 1. számú házban és Apatelekre szállítják, a hol a családi sírboltba temetik el.

— Megölte három feleségét. Londonból jelentik: A törvényszék előtt olyan bűnügy van most, a melynél titokzatosabb rögóta foglalkozta az angol bíróságot. George Schmith áll a bíróság előtt, azzal a váddal terhelve, hogy három feleségét röviddel a lakodalmán után a fűrdőben megfojtotta, miután előzőleg biztosította az életüket. Schmith különböző nevek alatt nősült, anélkül, hogy a családja tudott volna róla valamin. Az eset rendkívül nehéz, mert nincsenek pozitív bizonyítékok arra, hogy Schmith tényleg megfojtotta-e feleségeit. Mindhárom esetben mint albérlő lakott és házi-asszonyai, a kik maguk készítettek el a fűrdőt, azt vallották, hogy semmi gyanusát nem láttak. Schmith természetesen azt állítja, hogy áldozatai betegek voltak és a fűrdőkben hirtelen meghaltak. Schmith mind a három házassága egyebbiránt érvénytelen, mert a házasságkötéskor nős volt. Törvényes feleségét Canadából Londonba hozták, hogy a vádlott személyazonosságát megállapítsa. Schmith utolsó áldozata Miss Lofty, egy brisztoli pap leánya volt. Családja november 14-én látta utoljára a néki, hogy sejtette volna, hogy Schmithhez akar férjhez menni. November 27-én Miss Lofty hétszáz font sterlingre biztosította életét, december 13-án férjhez ment Schmithhez, a ki e házasságban Lloyd alnév alatt szerepelt, december 18-án végrendeletet csinált és még aznap este meghalt a fűrdőben. December 24-én eltemették, a temetésen csak a férj volt jelen, a ki a temetés után így szólt a temetkezési vállalkozóknak: „Hála Istennek, ezzel készen volnánk.” A vizsgálat folyik a titokzatos esetben.

— A megmentett zászló. Przemysl hősiességében közönséges tudvalóval gyulai honvédek is voltak. A fogságba került magyar katonák egyikéről, a gyulai honvédezed zászlótartójáról meghatóan érdekes történetet írunk most az orosz lapok. A bátor honvéd, aki hűségesen őrizte ezredének sok viadalt látott zászlóját, sebesülten jutott az oroszok kezébe. Egy kórházba vitték, a derekára volt erősítve a zászló, amelyről semmi áron sem akart megválni. A kórházban azonban meg kellett fűrdetni a sebesült foglyot és így szükségessé vált, hogy ruháit levegyék róla. A katona tiltakozott és

kijelentette, hogy inkább meghal, de nem engedti, hogy a zászlót elvegyék a derekáról. Előbb szép szóval kérelték, de mikor hajthatatlannak mutatkozott, rárobantak és erőszakkal elvették tőle egyetlen büszkeségét, félve őrzött kincsét: a magyar honvédek szent zászlóját. De az oroszok megszánták a kétségbeesett magyar fiút. Annnyira meghatotta őket ez a csodálatos, hősiesség ragaszkodás, hogy megígérték, a zászlót visszaadják neki, sőt még irást is adtak róla, hogy a háboru után visszakapja a lobogót, amely életéni is kedvesebb volt előtte.

— Kereskedelmi szaktanfolyam. Minden hó elsején új (gyors, gépirási-, könyvelési) tanfolyamot nyitunk. Tandíj összesen 50 korona. Beiratkozás a délelőtti órákban. Ziffer és Hollós. Bőró Bohus-palota. 1887

— Ritka bélyegek nagy választékban Kerpelnél.

— Nagy levélpapírvásár Kerpelnél.

Egy híres kártyás tragédiája.

(Babó Emil kivándorol Olaszországból is.)

Az Aradi Közlöny írócsapatja.

Szeged, április 15.

Tizenkilenc esztendeje már, hogy az Országos Kaszinóban egy éjjeli kártyaparti alkalmával Kosztka Emil dr. arcába vágta a barátjának: Babó Emil dr.-nak a lesújtó ez vakt, amelyek azóta szállóigévé váltak: Emil, te csalsz! Az eset nagy feltűnést keltett, a melynek nyomában egy jelentősnek indult karrier ért véget. A szenzációs kártyahistoria után pár nappal Babó Emil, a szegedi második kerület óriási többséggel megválasztott országgyűlési képviselője mandátumáról lemondott és kevéssel utána az országot is elhagyta. A daliás volt szegedi követ eleinte Bécsben lakott, majd Amerikába vitorlázott, a honnan San Sebastianba költözött, az utolsó tíz év alatt pedig Olaszország különböző városaiban tartózkodott.

Egy újságról hat év előtt San Remóban, az olasz Rivierán találkozott Babó Emillel, aki a Villa Zirio előtt elhelyezett, Frigyes császár ott tartózkodását megörökítő emléktábla felirását betűzgette. Az újságról megszólította a volt szegedi képviselőt, a ki eleinte nem akart szóba ereszkedni, sőt az ellen is tiltakozott, mintha ő Babó Emil volna, de azután mégis csak engedett, beszélt elmúlt időről, szegedi emberekről, azokkal kapcsolatos eseményekről, a mikről pontosan volt tájékozott. Abban az időben nagy beteg volt Babó Emil. A mint említette, súlyos bordalékelési operáción esett keresztül és San Remo utulés céljából kereste fel. A hajdani daliás, szép szál ember megtört, lesóványodott, egy kissé meghajlottan, botra támaszkodva járt s hibásan, idegen akcentussal ejtette a magyar szót. Olyan ember lett belőle, szokásban, viselkedésben, mozdulatokban egyaránt. Emítette, hogy Firenzében a Giornale del Popolo munkatársa és 700 lira havi tizedése van.

Nap-nap után ott lehetett látni a Casinó Municipale hangversenytermében, mindig az első sor szélén ült, lábát egymásra téve, mint hajdan, a mikor még mint a szegedi színház szólyebérlője nézte az előadásokat. A játéktérben azonban nem fordult meg, a Casinóban csak a zenés koncerteket hallgatta nagy figyelemmel és elmélyedéssel. Cs járta a templomokat. Egy szép napon aztán eltűnt San Remóból is.

Azóta nem érkezett hír felőle, míg a napokban levél útján jelentkezett. Ügyvédi irodája volt szegedi társának: Kovács István drnak írt levelet, amelyben arra kérte volt irodatársát, hogy járjon el a szegedi rendőrségnél, amellyel hivatalosan igazoltassa, hogy ő szegedi

illetőségű, magyar állampolgár. Erre a rendőrségi igazolására pedig azért van szüksége, mert a „folyamatban levő háboru miatt feltétlenül és sürgősen kell neki az utlevél”, amit a genouai konzulátusi hivatal a magyar állampolgárságot igazoló bizonyítvány nélkül nem ad ki. A sürgősséget többször hangoztatta levelében és még azt is kérte, hogy Koszó István dr. sürgönyileg értesítse őt arról, hogy a rendőrség sürgöny útján megadta az igazolást, mert a konzulátusnál minden késedelem nélkül jelentkezni kíván az utlevél kiállítására miatt.

Koszó István dr. eljárt Babó Emil ügyében és a szegedi polgármesteri hivatal a következő sürgőnyt menesztette az osztrák-magyar konzulátusnak Genuába:

— Babó Emil ottani lakos kérelmére értesitem, hogy amennyiben nevezett tíz éven belül valamely osztrák-magyar konzuli hivataltól tartózkodási jegyet nyert vagy valamely osztrák-magyar konzuli község anyakönyvébe beiratott, az esetben Babó Emil magyar állampolgár és szegedi illetőségű.

— Ez alapon tehát Babó Emil, aki jelenleg Genuában, a Via Borgazatti 33. szám alatt lakik, megkapja a kívánt utlevelet, amelyre, mint írta, a folyamatban levő háboru miatt feltétlenül és sürgősen szüksége van. Ugy látszik, a volt szegedi követ elhagyni készül Olaszországot és bolygó útjában másutt, talán Amerikában kíván újra letelepedni. Persze a célt, szándékot nem lehet tudni, csak azt, hogy a jobb sorsra érdemes ember magyar állampolgárnak tartja magát és szegedi illetőségűnek, honnan kiadult sokat ígérő, de megfennelt közéleti pályája...

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A mikelakai parasztnábob hagyatéka. Megirtuk, hogy a múlt év nyarán végrendelet hátrahagyása nélkül elhunyt a mikelakai parasztnábob, Kozma György, akinek vagyonát ilyenformán özvegye örökölte. A hagyatékok iránt azonban igényt támasztott Kozma György unokaöccse és nevelt fia azzal, hogy Kozma szóbeli végrendeletben azt reá hagyta s ezért kérte a hagyatéknak zár alá helyezését. Az aradi kir. járásbíróság el is rendelte a zárlatot, ez ellen a határozat ellen azonban özvegy Kozma Györgyné védője Hotaran Viktor dr. felfolyamodást adott be. A felfolyamodás következtében ma foglalkozott az aradi törvényszék polgári tanácsa az ügygel s a járásbíróság végzését megváltoztatva a hagyatékokat a zárlat alól feloldotta. Az indokolás szerint az oldalági örökösöknek — akik a zárlatot kérték — a tulnyomóan szerzeményi vagyonból álló hagyatékhöz jogcímük nincsen s a zárlat feltételei egyébként sem forognak fenn.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1915. évi április 16-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Itt először:

Zeuzsi kisasszony.

Operetta 3 felvonásban.

Kezdete este 1/2 8 órakor.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. szathmári Mezey Andorné szül. Andrényi Vilma a saját és gyermekei László és Mária, nemkülömben az összes rokonság nevében megtört szívvel jelenti a felejthetetlen jó férj, apa, rokon és jóbarát

szathmári Mezey Andor

f. évi április hó 14-én d. u. 2 órakor, életének 46-ik, zavartalan boldog házasságának 13-ik évében, hosszas szenvedés után történt elhunytáti

A megboldogult kedves halott hűlt tetemei f. hó 16-án d. e. 10^{1/2} órakor fogtak Luther Márton-utca 1. szám alatt levő házban a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint előlegesen történt beszenteles után Apatelekre szállítani és az ottani családi sírboltban újjólag eszközölt beszenteles után délután 4 órakor végleges nyugalomra elhelyeztetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért f. hó 21-én d. e. 9 órakor fog a főt. minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutatgatni.

Legyen áldott drága emlékezetek!

Arad, 1915. április 14-én.

121

APOLLO SZÍNHÁZ.

Április 16., 17., 18-án, péntek,
szombat és vasárnap

A Nordisk Films Comp. nagy háborus szenzációja:

A hős

nagy háborus dráma 5 részben.

Főszereplő:

**Waldemár
Psylander.**

Az előadások hétköznapokon pontban 5, 7 és 9 órakor, vasárnap délután 3 órakor kezdődnek és nem folytatolagosak!

21

Lóhus szükségeltetik

naponta 4-500 kg. Cima
a kiadóhivatalban

1898

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Rózsa (Wolthmann) és sárga faj- burgonya

evő és vető célokra nagyban
és kicsinyben kapható

Weisz Márkus

lisztüzletében, 1371

Simonyi-utca 1. (Uránia-épület.)

Permetező javítások
elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi
kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott szahany mindig friss, üde levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszálló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés állg történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagnak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa aknát rész mellőzhetik, mert ezek viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelpeiivé változhat. 1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfecskendők.
Patent borszivattyuk.
Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Jön! Jön!

„Odipus“

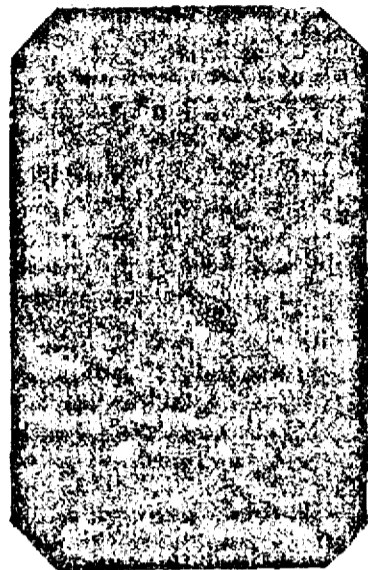
nemsokára itt lesz,
nem kell tolakodni és
előre jegyet váltani,
mindenki látni fogja

Jön! Jön!

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Megérkeztek már a legújabb női modell tagál és szalma kalapok

Villanyerőre berendezett női kalap átvarrások

a legújabb modell után, olcsóbb mint bárhol, bármilyen színezéssel együtt.

Minden vasárnap délután este 8 óráig női kalap kiállítás az üzletben.

Uridivat kemény-, puha és gyermek kalapok nagy raktára. Panama-kalapok vegyileg tisztítása nálam eszközöltetik.

—: Tisztelettel:

Bittenbinder Konrád Arad,
Deák Ferenc-utca 42. szám. (Fehér Kereszt-tel szemben.) 749

Kívánatra vidékre mintákat választékon küldök.

Az ujjonnan életbe lépett polgári perrendtartás folytán szükséges

Ügyvédi és bírósági nyomtatványok

kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaság

nyomdájában,

József főherceg-ut 22. szám.

(Bejárat a Kossuth-szoborral szemben.)

7598—1915. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszterium 1058—1915. M. E. sz. rendeletével elrendelte a rézgálc és peronaspóra viticola vagy más növényi gombabetegség ellen egyéb réztartalmú védekezőszerek készleteinek bejelentését.

Bejelentés alá esik minden meglévő készlet, akár eladatlanul, akár eladva legyen bárkinek birtokában. — Bejelentendők lesznek azon készletek is, melyek majd csak ezután fognak augusztus hó végéig előállítani.

Nem esik bejelentés alá az a készlet, melyet birtokosa saját szőlőjében, kertészetében, mezőgazdaságában, vagy saját ipari üzemében való felhasználás céljából már beszerzett és tényleg át is vett.

A bejelentés közvetlenül a m. kir. Központi Statisztikai hivatalhoz (Budapest, Heltai Ferenc-ut. 5 sz.) küldendő be az előírt bejelentő lapokon. — Ezen bejelentő lapok a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál kaphatók.

A bejelentést a jelen hirdetés megjelenése után haladéktalanul kell megtenni.

A később előállítandó anyagok havonként kétszer, minden hónap 1-én és 16-án jelentendők be.

A bejelentésre kötelezetteknek pontos raktárkönyvet, kell vezetni,

melyből a készlet változása bármikor megállapítható legyen.

Az ezen rendelet ellen vétők az 1914. évi L. t.-c. 9 §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettni. Arad, 1915. április 10.

Green
főkapitány.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8864

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

9407—1915. sz.

Felhívás!

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 57039—4.—1915. sz. rendelete következtében felhívom az Aradon tartózkodó aradi és idegen illetőségű 1872., 1873., 1874., 1875., 1876., 1877., 1878., 1879., 1880., 1881., 1882., 1883., 1884., 1885., 1886., 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892., 1893., 1894., 1895., 1896. években született, a népfőkelési szemléken alkalmatlanoknak nyilvánított, vagy a népfőkelési szolgálat alól felülvizsgálat útján felmentett az alább megjelölt mester séget folytató B) alosztályú népfőkelőket, hogy ösmeirásuk végett f. évi április 18-tól 17-ig beszárólag az aradvárosi katonai osztagnál jelentkezzenek és pedig:

1. acél (vas) hengerek, 2. kalapácskezelők, és 3. furós és kupolence-kezelők.

Azok, akik a vasutaknál és oly gyáraknál vagy vállalatoknál vannak alkalmazva, mely gyárak és vállalatok a hadsereg részére dolgoznak és melyeknek alkalmazottjai a népfőkelési szolgálat alól felmentettek, jelentkezésük alkalomával a vasutak, gyárak és vállalatok vezetősége által kiállítandó igazolványt tartoznak előmutatni.

Azok, akik ezen jelentkezést elmulasztják, szigorúan fognak büntettni.

Arad, 1915. április 12-én,

Varjassy Lajos,
polgármester.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekednek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szörvestő-Depilior. E kitinó, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-társában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Községek előjáróságainak, Vörös Kereszteknek, Kereskedőknek ajánlok

nyirségi

1821

Rózsa burgonyát

garantált szállítási kötelezettséggel

Kalmár Endre

terményüzlete ARAD, Asztalos Sándor-utca és Chorin Aron-utca sarok. —: Telefon 670.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
4. Legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LAKÁST KERESNEK.

Külön bejárattal, modern berendezéssel, katonatiszteknek alkalmas szobák a belváros területén kerestetnek. Bejelentések a Fehér Kereszt szálloda irodájába kéretnek. 1381

KIADÓ LAKÁS.

2 szobás udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Magyar-utca 28. sz. alatt az első emeleten 3 szoba, fürdőszoba és mellékhelyiséggel, villanyvilágítással berendezve, május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél. 1872

Kiadó Asztalos S.-u. 2—3. sz. alatt 2 utcai, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a szükséges mellékhelyiségekkel, azonnalra, vagy 1915. május 1-re. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

Andrássy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, május 1-re kiadó.

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség Deák Ferenc-utca 40. sz. alatt kiadó. Tudakozódní ugyanott az emeleten. 1367

ALKALMAZÁST KERES.

Szobainas állást keres. Megkeresések a kiadóhivatalba „Szobainas” címen kéretnek. 1392

Szépírásu urileány, postai teendőkből is jár-tas, perfect magyar és román, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1360

ALKALMAZÁST NYER.

Jól főző szakácsnőt, ki hosszabb bizonyítványokkal rendelkezik, május 1-re keresek Boros Beni-tér 1. sz., II. em. 1391

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy tárosás borona eladó. Megtekinthető Kossuth-u. 49. szám. 1382

Papírszalvéta 1000 drb. 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Nemesfűs dugványok, málna, ribiske, pöszméték, tövek és bokrok, díszcserjék és fák, rózsák, gyümölcsfák, utcai sorfák és mindenféle falkolai termékek jutányos árban beszerezhetőek: szatmári Szabó István falkolájából Pankota. Árjegyzék ingyen. 807

Valódi nyíri homoki rózsaburgonya 50 kgmon felül tetszés szerinti mennyiségben kapható Rubinstein Mór cégnél Arad, Weitzer János-utca Minorita-palota. 1874

Ajánlunk

ősmert, kiváló minőségű, magas hőfoku és tüztartó

légszesz-kokszt

az aradi légszeszgyár terméke darabos- és dió- osztályozásban tetszés szerinti mennyiségben **házhoz szállítva**

és teljes waggonrakományokban bármely vasút állomásra **a legolcsóbb gyári áron**

Kneffel Károly és Fia

szén- és kokszy-nagykereskedése Aradon. Városi és megyei telefon 139. 2762—1915. pm.

Hirdetmény.

A Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság az országos Hadsegélyező Bizottság tagjai közreműködésével a háborúba vonultak családjára részére kölcsönösségi alapon hadi biztosító pénztárt létesített.

Ez a hadi pénztár nyeresékes kizárásával alkotott, tisztán altruisztikus, jóléti intézmény, melynek lényege abban áll, hogy az

ittthonmaradt hitves, szülő, testvér, barát, munkaadó vagy bárki más beírta a hadbavonult egyént a hadi pénztárba és a háború után a tagsági járulékokból befolyó összes befizetések fel lesznek osztva az elhalt tagok hátramaradtjával között.

Egytagsági rész és járulék 5 korona, egy-egy hadbavonult egyén több 5 koronás részzel és legfeljebb 30 részzel tehát összesen 150 koronával vehet részt a pénztárban.

Ez az elhalálozás nem lesz nagyobb, mint a múltban lefolyt nagy háborúk halálozás aránya, akkor minden egyes 5 koronás befizetésre valószínűleg 125 korona tehát pld. 50 korona befizetésére 1250 korona fog esni.

Felhívom a város közönségének, a gyár iparosok, kereskedelmi vállalatok és a gazdaközönség figyelmét ezen jótékony célú intézményre, mely már eleve biztosítja, hogy a háborúban elesett hősök családjai a háború befejeztével a nyomortól megóva legyenek.

Mindenemű felvilágosítással a Hungária hadi biztosító pénztár ügyeit vezető Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság igazgatósága (Budapest, VII. Károlyi-körút 8. sz.) készséggel szolgál. Arad, 1915. április 9 én.

Varjassy polgármester.

Kalmár József

villanyszerelő Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Teleten 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főztedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindenemű villanyos cikkeket.

ad 8853—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszterelnök 1118., és 1114—1915. sz. a. rendelete alapján 1915. évi április hóra szóló érvényes, a forgalomban lévő lisztfajok és korpának maximális árát 100 kilógrammonként a következőkben állapítjuk meg:

1. Buzából előállított finom téshta liszt 78.40
2. Főzölliszt
  - a) 50% buza, 50% árpa-lisztből 52.92
  - b) 50% buza, 50% tengeri-lisztből 53.94
3. Kenyérliszt
  - a) 30% buza, 70% tengeri-lisztből 48.54
  - b) 4. Egyminőségű búzaliszt 46.40
  5. Tiszta árpaliszt 41.44
  6. Tiszta rozsliiszt 41.76
  7. Tiszta tengeri-liszt 48.50
  8. Buza-, rozs-, árpa-, korpa 17--
  9. Tengeri korpa 10--

Arad, 1915. április 10.

A városi tanács.

Horgony-Liniment. Capotei compoz. a Horgony-Pala-Engeller pótléka. Fajlagosanmentes hátrahatókötővel rheumátát, köszvényét stb. Orvosi hon. — 22. — 1. 40. 2. Orvosi hon. 1. 40. 2.

Horgony-vas-albuminat-festvény. Fémcsiszoló és szíróval. Orvosi hon. 1. 40.

Kapható a legtöbb gyógyszerboltban vagy közvetlenül a készítőnél Dr. Engeller „Az egészségért”, cseri utca, Szatmár, Arad. 8761

9115—1915.

Hirdetmény

Közhírré tesszük, hogy a szállítási igazolványok nemcsak búzára, rozsa, árpára, tengerire, burgonyára, valamint az ezekből előállított lisztre és rizslisztre, hanem a gabonamélekből előállított egyéb élelményekre, malomtermékekre (darára, korpára) is beszerzendő.

Arad, 1915. évi április hó 10.

A városi tanács.

Veszek és eladok:

burgonyát, babot, szalonnát, zsirt, tarhonyát, szappant

waggontételenként és mmá-zsánkint.

Kalmár Endre Asztalos és Chorin-u. sarok.

„PENSIO EXQUISITE“

VILLA IRENEA
VOLOSKA—ABBZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegánsan berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangú konyha. Gyönyörű fekvésénél fogva látképet kívánó turisták részére különösen alkalmas.